

1934

MARIBORSKI

KOLENDAR

IZDALA IN ZALOŽILA:
NABAVLJALNA ZADRUGA
DRŽAVNIH USLUŽBENCEV
V MARIBORU,
R. Z. Z. O. Z.

S
A
R
G

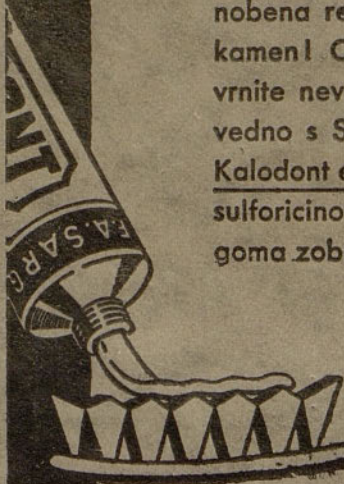
Izmed 10 ljudi jih ima
7zobni kamen

...dobi
ga pa lahko vsak!

Izgubljeni zobje —
izgubljena mladost!

Nič ne kazi človeka bolj, kakor če je škrbast... nobena reč pa ne škoduje zobem bolj, kakor zobni kamen! Ohranite si svoje dragocene zobe — odvrnite nevarni zobni kamen s tem, da čistite zobe vedno s Sargovim Kalodontom! Pri nas je Sargov Kalodont edina zobna krema, ki ima v sebi učinkoviti sulforicinov oleat po Dr. Bräunlichu. On odpravi polagoma zobni kamen in ohrani zobe močne in zdrave!

KALODONT

Proti zobnemu kamnu

SCHICHTOV

RADION

pere sam

in
hitrejše

in-
belejše

in preprosto
kakor A-B-C

A RAZTOPI
Radion v mrzli
vodi

B KUHAJ
v raztopini perilo
20-30 minut

C IZPIRAJ
perilo najprej v gorki,
potem v mrzli vodi

JR 10-32

SNEŽNOBELO
JE PERILO

*oprano
s terpenfinovim milom*

3

Latorog

STC

NAŠI TISKARNI, KNJIGOVEZNICI, KOROŠKA CESTARNA
V NAŠIH KNJIGARNAH IN PRODAJALNAH
ALEKSANDROVA CESTA 16, VAM PREDLAGAMO
KAR POTREBUJETE. PO NAJUGODNEJŠI
CENI, PREDNOSE ODLOČITE ZA NAKUP DRUGO
BLAGOVOLITE OBISKATI IN VPRAŠATI ZA CENO

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru

MENARD TEA

PRIPOROČAMO VAM FINE ČAJNE
MEŠANICE V SREBRNIH ZAVIT-
KIH IN PLOČEVINASTIH DOZAH

Menard Tea

DOBI SE V NAŠI TRGOVINI

Schmoll Pasta

pristna terpentinska krema za čevlje

daje obutvi lep in odličen lesk, jo konzervira in ščiti usnje pred prezgodnjim razpadanjem - Odtod izvira tudi njen svetovni sloves
Za parketna tla in linolej: **SCHMOLL** pasta za parkete
Za sport in štrpaci: **SCHMOLL** gumitrani, mast za usnje

S tem ni
nobena
umetnost!

Dr.
Oetker_{jev}
vanilinov sladkor

Zadrugi dom Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru
(Rotovski trg 2 — Telefon 21-35)

MARIBORSKI KOLEDAR

1 9 3 4

IZDALA IN ZALOŽILA: NABAVLJALNA ZADRUGA
DRŽAVNIH USLUŽBENCEV V MARIBORU, R.Z.Z.O.Z.

ZA UREDNIŠKI ODBOR: N. I. VRABL, MARIBOR

2 400/1934

J. v. 22. IV. 1933. 9 10625

Rodovnik dinastije Karadjordjevićev.

KARADJORDJE, rojen 3. novembra 1752 v Viševcu, umrl 13. julija 1817 v Radovanju.

Knez **ALEKSANDER KARADJORDJEVIĆ**, rojen v Topoli 29. septembra 1806, umrl 3. maja 1885 v Temišvaru.

Kralj **PETER I. VELIKI OSVOBODITELJ**, rojen 29. junija 1844 v Beogradu, umrl 16. avgusta 1921 v Beogradu.

Njegovo Veličanstvo kralj **ALEKSANDER I.**, rojen 17. decembra 1888 na Cetinju. Regent od 24. junija 1914; prestol je zasedel 17. avgusta 1921.

Njeno Veličanstvo kraljica **MARIJA**, rojena 9. januarja 1900 v Goti, poročena 8. junija 1922 v Beogradu.

Nj. kralj. Visočanstvo prestolonaslednik **PETER**, rojen 6. septembra 1923 v Beogradu.

Nj. kralj. Visočanstvo kraljevič **TOMISLAV**, rojen 19. januarja 1928 v Beogradu.

Nj. kralj. Visočanstvo kraljevič **ANDREJ**, rojen 28. junija 1929 na Bledu.

Nj. kralj. Visočanstvo kraljevič **JURIJ**, brat Nj. Vel. kralja Aleksandra I., rojen 8. septembra 1887 na Cetinju.

Nj. kralj. Visočanstvo kneginja **JELENA**, sestra Nj. Vel. kralja Aleksandra I., rojena 4. novembra 1884 na Reki, vdova Nj. V. kneza Ivana Konstantinovića Romanova.

Nj. kralj. Visočanstvo knez **ARZEN KARADJORDJEVIĆ**, stric Nj. Vel. kralja Aleksandra I., rojen 16. aprila 1859 v Temišvaru.

Nj. kralj. Visočanstvo knez **PAVLE**, sin kneza Arzena, rojen 27. aprila 1893 v Petrogradu, poročen z

Nj. kralj. Visočanstvom kneginjo **OLGO**, hčerko grškega princa Nikole, rojeno 29. maja 1903 v Tatoju.

Nj. Visočanstvo knez **ALEKSANDER**, sin Nj. Visočanstva kneza Pavla, rojen 13. avgusta 1924 v White Lodge Richmond.

Nj. Visočanstvo knez **NIKOLA**, sin Nj. Visočanstva kneza Pavla, rojen 29. junija 1928 istotam.

Razne takse in pristojbine.

Vsaka pisarna vloga ali prošnja	Din	5'—
če se zahteva tudi odgovor še	Din	20'—
vsaka priloga mora biti kolekovana (dokolekovana)	Din	2'—
za pritožbo (priziv) na višjo oblast	Din	20'—
pooblastilo generalno	Din	20'—
pooblastilo specialno	Din	10'—
vsak plakat ali objava, ki se prilepi na vidnem mestu	Din	—10

Šolska spričevala:

za osnovne šole	Din	5'—
za nižje razrede srednjih šol	Din	10'—
za višje razrede srednjih in strokovnih šol, o dovršeni specialni kmetijski, rudarski in obč. obrtno-trgovski šoli	Din	20'—
o dovršeni meščanski, strokovno-obrtni, srednji in nižji kmetijski in gozdarski šoli	Din	50'—
o nižjem tečajnem izpitu srednjih šol, o dovršeni trgovski šoli o višjem tečajnem izpitu srednjih šol, diplomskem izpitu na srednjih strokovnih šolah, o dovršeni vojni akademiji, železniški prometni šoli, učiteljsišču in bogoslovju	Din	250'—
za potrdilo o času, prebitem na univerzi	Din	20'—
za potrdila o izpiti	Din	30'—
za diplomu univerze, visoke ekonomsko-komercialne šole, višje pedagoške šole	Din	600'—
za doktorsko diplomu	Din	1000'—
za nostrifikacijo diplome univerze v inozemstvu	Din	2000'—
za duplikat spričevala in diplome: polovica takse.		

Za vpis v višji razred

v srednjih šolah	Din	50'—
v meščanskih in strokovnih šolah	Din	5'—
na univerzah in drugih šolah iste veljave za vsak semester	Din	100'—

Za potrdila o prejeti najemninii za stanovanja in lokale:

do Din 500'—	Din	1'—
od Din 500'— do Din 1000'—	Din	2'—
od Din 1000'— do Din 2000'—	Din	5'—
od Din 2000'— do Din 3000'—	Din	10'—
nad Din 3000'— za vsakih Din 100'— še	Din	25'—

Za pogodbe o najemu zgradbe, stanovanja in lokalov:

nad Din 2.400'— letne najemnine do Din 3.600'—	Din	10'—
nad Din 3.600'— letne najemnine do Din 6.000'—	Din	20'—
nad Din 6.000'— letne najemnine do Din 10.000'—	Din	30'—
nad Din 10.000'— letne najemnine do Din 20.000'—	Din	50'—

Novo sodne takse glej v Službenem listu z dne 23. VIII. 1930, št. 113/20 in razpredelnico v našem koledarju za 1931.

1 P NOVO LETO	19 dec.	Bonifacije
2 T Makarij	20	Dan, i I.
3 S Genovefa	21	Julijana
4 Č Tit, Angela	22	Anastazija
5 P Telesfor, Milena	23	Tučni dan
6 S Sv. TRIJE KRALJI	24	Badnji dan
7 N 1. PO RAZGL. G.	25	ROD. HRIST.
8 P Severin	26	S. P. B.
9 T Julij in Bazil.	27	R. N. V. K.
10 S Pavel, Viljem	28	20.000 muč.
11 Č Higin, Božidar	29	14.000 djece
12 P Ernest, Alfred	30	Anisije
13 S Veronika, Juta	31	Melanija
14 N 2. PO RAZGL. G.	1 jan.	NOVA GOD.
15 P Pavel, Maver	2	Silvestar
16 T Marcel, Berard	3	Malahija
17 S Anton, Marijan	4	Evstahije
18 Č Petra stol v Rimu	5	Teona muč.
19 P Kanut, Marta	6	BOGOJAVLJ.
20 S Fabijan in Sebastijan	7	Sab. Jov. Krst.
21 N 3. PO RAZGL. G.	8	GEORGIJE
22 P Anastazij	9	Polijevt
23 T Rajmund	10	Grigorije
24 S Timotej, Evgen	11	Teodosije
25 Č Spreobrnjenje Pavla	12	Tatjana
26 P Polikarp, Pavla	13	Jermil
27 S Janez Zlatoust	14	SV. SAVA
28 N 1. PREDPOSTNA	15	PAVAO TIVEJSKI
29 P Francišek Sal.	16	Časne ver a. P.
30 T Martina	17	Antonije
31 S Peter, Marcela	18	Atanasije
☾ Zadnji krajec 8. ob 22'36.	☽ Prvi krajec 22. ob 12'50.	
● Mlaj 15. ob 14'37.	☼ Ščip 30. ob 17'31.	

BELEŽKE

KATOLIKI

FEBRUAR

PRAVOSLAVNI

1 Č Ignacij, Brigita	19	Makarije
2 P SVEČNICA	20	Jeftimije
3 S Blaž, Oskar	21	Maksim
4 N 2. PREDPOSTNA	22	TIMOTEJ
5 P Agata	23	Kliment
6 T Doroteja (Dora)	24	Ksenija
7 S Romuald ☾	25	Grigorije
8 Č Janez od M.	26	Ksenofot
9 P Polona, Ciril A.	27	Pr. m. Sv. J. zl.
10 S Skolastika	28	Jefrem
11 N 3. PREDPOSTNA	29	IGNATIJE
12 P Evlalija	30	SV. TRI JERARHA
13 T Pust, Katarina	31	Kiril i Jovan
14 S Pepelnica ●	1 febr.	Trifun
15 Č Favstin, Jovita	2	SRETENIJE
16 P Julijana	3	Simeon
17 S Donat, Francišek	4	Isidor
18 N 1. POSTNA	5	AGATIJA
19 P Konrad	6	Bukol pr.
20 T Elevterij	7	Partenije
21 S Srečko ☽	8	Sv. Sava II.
22 Č Petra stol	9	Nikifor
23 P Matija	10	Haralampija
24 S. Peter Dam.	11	Đorde Kr.
25 N 2. POSTNA	12	MELETIJE
26 P Vladko, Matilda	13	Simeon
27 T Baldomir	14	Avksentije
28 S Roman	15	Onisim

☾ Zadnji krajec 7. ob 10'22.

● Mlaj 14. ob 1'43.

☽ Prvi krajec 21. ob 7'05.

BELEŽKE

FEBRUAR

Dan	Predmet	Prejemki		Izdatki	
		Din	p	Din	p
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

KATOLIKI

MAREC

PRAVOSLAVNI

1 Č Albin	⊕	16 Pamfil
2 P Henrik, Neža		17 Teodor
3 S Kuniĝunda		18 Lav sv. Papa
4 N 3. POSTNA		19 ARHIP
5 P Evzebij, Janez		20 Lav prp. i. kat.
6 T Fridolin		21 Timotej
7 S Tomaž Akvinski		22 Evĝenija
8 Č Janez od Boĝa	€	23 Polikarp
9 P Frančiška R.		24 Jovan Krst.
10 S 40 mučencev		25 Tarasije
11 N 4. POSTNA		26 PORFIRIJE
12 P Gregor		27 Prokop
13 T Teodora, Rozina		28 Vasilije
14 S Matilda		1 mart Jevdok.
15 Č Klemen Mar.	⊙	2 Teodor
16 P Hilarij		3 Jevtropije
17 S Jedert, Patnik		4 Gerazim
18 N 5. POSTNA (TIHA)		5 KONON
19 P JOŽEF		6 42 muč. u A.
20 T Janez P.		7 Vasilije
21 S Benedikt		8 Teofilakt
22 Č Lea, Katarina		9 40 muč. Sev.
23 P Oton	☽	10 Kodrat
24 S Gabrijel		11 Sofronije
25 N 6. POSTNA (CVET.)		12 TEOFAN
26 P Emanuel		13 Nikifor
27 T Rupert, Janez		14 Benedikt
28 S Janez Kap.		15 Agapije
29 Č Veliki četrtak		16 Sabin
30 P Veliki petek		17 Aleksije
31 S Velika sobota		18 Kirilo

⊕ Ščip 1. ob 11'26. € Zadnji krajec 8. ob 19'06. ⊙ Mlaj 15. ob 13'08. ☽ Prvi krajec 23. ob 2'45. ⊕ Ščip 31. ob 2'15.

BELEŽKE

KATOLIKI

APRIL

PRAVOSLAVNI

1 N VELIKA NOĆ	19	HRISANT
2 P VEL. PONDELJEK	20	Jovan i S.
3 T Rihard	21	Pr. Jakov
4 S Izidor, Benedikt	22	Sv. m. Vas.
5 Č Vinko, Irena	23	Nikon
6 P Krescencija	24	VEL. PETAK
7 S Herman	25	Blagovijesti
8 N 1. POVELIK. (BELA)	26	USKRS. N.
9 P Marija Kleofa	27	USKRS. P.
10 T Ecehijel, Marko	28	USKRS. U.
11 S Leon Vel.	29	P. Marko
12 Č Julij, Sava	30	P. Jovan
13 P Hermenegild	31	Ipatije
14 S Justín	1 april	P. M. Ep.
15 N 2. POVELIK.	2	TIT. ČUD.
16 P Benedikt, Drago	3	Nikita
17 T Rudolf, Štefan	4	Josif pes.
18 S Apolonij	5	Teodul
19 Č Leon, Ema	6	Jeftimije
20 P Neža, Viktor	7	Georgije
21 S Anzelm	8	Irodijon
22 N 3. POVELIK.	9	JEVPSIHJE
23 P Vojteh	10	Terentije
24 T Feliks, Fidel S.	11	Antipa m.
25 S Marko, Ermin	12	P. Vasilije
26 Č M. B. dobrega sveta	13	S. m. Art.
27 P Čita, Peter	14	P. Martin
28 S Pavel od Križa	15	A. Arist.
29 N 4. POVELIK.	16	AGAPIJE
30 P Katarina Sienska	17	Simeon

☾ Zadnji krajec 7. ob 1'49.

● Mlaj 14. ob 0'57.

☽ Prvi krajec 21. ob 22'20.

☾ Ščip 29. ob 13'45.

APRIL

Dan	Predmet	Prejemki		Izdatki	
		Din	p	Din	p
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10	JAKOV B. B.				
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					
Σ 28. 22.41.					

KATOLIKI

MAJ

PRAVOSLAVNI

1 T Filip in Jakob	18	P. Jov. m.
2 S Atanazij, Boris	19	P. Jov. V.
3 Č Najdenje sv. Križa	20	P. Teodor
4 P Florijan	21	Januarije
5 S Pij, Irenej	22	P. Teodor
6 N 5. POVELIK.	23	ĐURĐEV DAN
7 P Stanislav	24	Muč. Sava
8 T Prikaz. Mihaela	25	A. i J. Marko
9 S Gregor Nac.	26	Vasilije
10 Č VNEBOHOD	27	Simeon
11 P Mamert	28	Ap. Jason
12 S Pankracij	29	S. Vas. Ost.
13 N 6. POVELIK.	30	JAKOV B. D.
14 P Bonifacij	1 maj	Jeremija
15 T Zofija	2	S. Atanasije
16 S Janez Nepomuk	3	Timotije
17 Č Pashal	4	SPASOVO
18 P Erik	5	Irina
19 S Celestin, Ivo	6	Pr. Jov.
20 N BINKOŠTI	7	AKAKIJE
21 P BINK. POND.	8	Jovan Ap.
22 T Jela, Milan	9	P. m. s. N.
23 S Deziderij	10	A. Simon
24 Č M. D. pomoč krist.	11	ĆIR. I METOD.
25 P Gregor	12	S. Epifamije
26 S Filip Neri	13	Glikerije
27 N 1. POBINK.	14	DUHOVI
28 P Avguštin	15	DUH. PON.
29 T Marija Magdalena	16	DUH. UT.
30 S Ferdinand	17	Andronik
31 Č REŠNJE TELO	18	S. m. Teod.

☾ Zadnji krajec 6. ob 7'41.

☉ Mlaj 13. ob 13'30.

☽ Prvi krajec 21. ob 16'20.

☼ Ščip 28. ob 22'41.

KATOLIKI

JUNIJ

PRAVOSLAVNI

1 P Fortunat, Kuno	19	Patrik
2 S Marcelin	20	M. Talalej
3 N 2. POBINK.	21	C. KONSTANTIN
4 P Francišek K. €	22	C. Vladimir
5 T Bonifacij	23	P. Mihaj
6 S Norbert	24	P. Simeon
7 Č Robert, Pavel	25	N. Gal. I. K.
8 P Medard	26	Karpo
9 S Margareta	27	Terap
10 N 3. POBINK.	28	NIKITA
11 P Barnaba	29	Teodosija
12 T Leon, Janez ●	30	Isakije
13 S Anton Paduanski	31	Jeremije
14 Č Bazilij, Elizej	1 junij	Justin
15 P Vid in tovariši	2	Nikifor
16 S Francišek	3	Lukijan
17 N 4. POBINK.	4	MITROFAN
18 P Eirem Sirski	5	Dorotej
19 T Julijana	6	Visarion
20 S Silverij ☽	7	Teodot
21 Č Alojzij	8	Teod. Sm.
22 P Pavlin Nol.	9	Kiril
23 S Cenon, Zdenka	10	Timotej
24 N 5. POBINK. (TREZN.)	11	BARTOLOMEJ
25 P Viljem	12	Onufrije
26 T Janez in Pavel	13	Akilina
27 S Hema ☽	14	Jelicej
28 Č VIDOV DAN	15	VIDOV DAN
29 P PETER IN PAVEL	16	Sv. Tihon
30 S Spomin sv. Pavla	17	Manuilo

€ Zadnji krajec 4. ob 13'53.

● Mlaj 12. ob 3'12.

☽ Prvi krajec 20. ob 7'37.

☽ Ščip 27. ob 6'08.

BELEŽKE

JUNI

Dan	Predmet	Prejemki		Izdatki	
		Din	p	Din	p
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
23					
24					
25					
26					
27					
28					
29					
30					
31					

1 N 6. POBINK.	18	LEONTIJE
2 P Obisk. Marije Device	19	Ap. Juda
3 T Leon II. ☾	20	Metodije
4 S Urh, Berta	21	Julijan
5 Č Ciril in Metod	22	Evsib V.
6 P Izaija, Bogomila	23	Agripina
7 S Vilibald	24	ROD. JOV. KRST.
8 N 7. POBINK.	25	FEVRONIJA
9 P Nikolaj in tov.	26	David
10 T Amalija (Ljuba)	27	Samson
11 S Pij I., Olga ●	28	P. M. K. i J.
12 Č Mohor in Fortunat	29	PETROV DAN
13 P Francišek Sol.	30	Sab. 12 ap.
14 S Bonaventura	1 julij	Kuzma i Dam.
15 N 8. POBINK.	2	POLAI HALJ. B.
16 P D. M. Karmelska	3	M. Jakint
17 T Aleš, Marcelina	4	Andrija
18 S Kamil, Miroslov	5	Atanasije
19 Č Vinko, Zora ☽	6	P. Sisoje
20 P Marjeta, Elija	7	Toma i Akakije
21 S Danijel, Olga	8	Prokopije
22 N 9. POBINK.	9	PANKRATIJE
23 P Apolinarij	10	45 muč. i Nik.
24 T Kunigunda	11	Eufemij
25 S Jakob	12	Proklo P.
26 Č Ana ☽	13	S. a. Gavr.
27 P Natalija	14	Ap. Akila
28 S Viktor, Vlado	15	Kir. i Jul.
29 N 10. POBINK.	16	ANTINOGET
30 P Abdon in Senen	17	Marina
31 T Ignacij, Janez	18	Jak. i Em.
☾ Zadnji krajec 3. ob 21'28.	☽ Prvi krajec 19. ob 19'53.	
● Mlaj 11. ob 18'06.	☽ Ščip 26. ob 13'09.	

BELEŽKE

KATOLIKI

AVGUST

PRAVOSLAVNI

1 S Vezi sv. Petra	19 Pr. Makrona
2 Č Porcijunkula €	20 PR. ILIJA
3 P Najdenje sv. Štefana	21 Pr. Simeon
4 S Dominik	22 Bl. Marija
5 N 11. POBINK.	23 M. TROHIM
6 P Sprem. Gospodovo	24 Bič. Hrist.
7 T Kajetan	25 S. P. Ane
8 S Cirijak, Milan	26 M. Jorma
9 Č Janez, Roman	27 Panteleon
10 P Lavrencij ●	28 Prohor
11 S Suzana	29 Kalinik
12 N 12. POBINK.	30 SILA M. A.
13 P Janez Behmans	31 Jevdokim
14 T Evzebij	1 avg. Nal. Krsta
15 S VNEBOVZETJE M.D.	2 P. m. a. St.
16 Č Rok, Joahim	3 P. Isakije
17 P Hiacint, Milica	4 7 dece u Efesu
18 S Helena ☽	5 M. Evsignije
19 N 13. POBINK.	6 PREOBRAŽENJE
20 P Bernard	7 M. Domentije
21 T Ivana Fr. Šant.	8 Emilijan
22 S Timotej	9 Ap. Matija
23 Č Filip (Zdenko)	10 Lavrentije
24 P Jernej ☼	11 Evilo
25 S Ludovik	12 Fotije
26 N 14. POBINK.	13 MAKSIM
27 P Jožef Kalas.	14 Mihej
28 T Avguštin	15 VELIKA GOSP.
29 S Obgl. Janeza Krstnika	16 Ubrusa Gosp.
30 Č Roza Limanska	17 M. Miron
31 P Rajko €	18 M. Flor. i Lavr.

€ Zadnji krajec 2. ob 7'27. ● Mlaj 10. ob 9'46. ☽ Prvi krajec 18. ob 5'33. ☼ Ščip 24. ob 20'37. € Zadnji krajec 31. ob 20'40.

BELEŽKE

KATOLIKI

SEPTEMBER

PRAVOSLAVNI

1 S Egidij, Ana	19 Andrej
2 N 15. POBINK. (ANG.)	20 SAMUILO
3 P Doroteja	21 Ap. Tadej
4 T Rozalija, Ida	22 Agatonik
5 S Lavrencij, Just	23 Muč. Lupo
6 Č Caharija	24 R. NJ. V. PETRA
7 P Marko	25 Bartol T.
8 S ROJSTVO M. D.	26 Adrijan
9 N 16. POBINK. ●	27 PIMEN
10 P Nikolaj Tol.	28 Mojsije M.
11 T Prot in Hijac.	29 USEK. GL. JOV. K.
12 S Ime Marije Device	30 Aleksander
13 Č Francišek Ksav.	31 Pojas B.
14 P Poviš. sv. Križa	1 sept. Simeon
15 S M. D. 7 žalosti	2 M. Mamant
16 N 17. POBINK. ☽	3 ANTIM
17 P Rane sv. Franciška	4 Bavila
18 T Jožef Kup.	5 Zaharija
19 S Januarij	6 Jevdokije
20 Č Evstahij	7 Sozont
21 P Matej	8 MALA GOSP.
22 S Tomaž	9 Joak. i Ana
23 N 18. POBINK. ☽	10 MINODORA
24 P M. D. reš. ujetnikov	11 Teodora
25 T Kamil, Kleofa	12 Avtonom
26 S Ciprijan, Justina	13 Kornimije
27 Č Kozma in Damijan	14 KRSTOV DAN
28 P Venčeslav	15 Nikita
29 S Mihael	16 Eufimija
30 N 19. POBINK. €	17 SOFIJA
● Mlaj 9. ob 1'20.	☽ Ščip 23. ob 5'19.
☽ Prvi krajec 16. ob 13'26.	€ Zadnji krajec 30. ob 13'29.

BELEŽKE

KATOLIKI

OKTOBER

PRAVOSLAVNI

1 P Remigij, Janez	18	Evmenije
2 T Angeli varhi	19	Trofin
3 S Terezija D. J.	20	Jevstahij
4 Č Frančišek Seraf.	21	Kodrat
5 P Placid in tovariši	22	Muč. Foka
6 S Brunon	23	Zač. Jov. Krst.
7 N 20. POBINK. (ROŽV.)	24	STEVAN P.
8 P Brigita ●	25	Pr. Erosinij
9 T Dionizij in tovariši	26	Smrt Jov. Ev.
10 S Frančišek Borg.	27	M. Kalistrat
11 Č Aleksander	28	Pr. Hariton
12 P Maksimilijan	29	Kirijak
13 S Edvard, Hugolin	30	Grigorije
14 N 21. POBINK. (ŽEGN.)	1 okt.	POK. BOG.
15 P Terezija ☽	2	Kiprijan
16 T Hedviga	3	Dionisije
17 S Marjeta Alakok	4	Jerotej
18 Č Luka	5	Petar
19 P Peter Alk.	6	Toma
20 S Janez Kanc.	7	Sergije
21 N 22. POBINK. (MISIJ.)	8	PELAGIJA
22 P Kordula ☽	9	Stevan N.
23 T Klotilda	10	Evlampije
24 S Rafael	11	Ap. Filip
25 Č Krizant	12	Probo
26 P Evarist	13	M. Karpo
27 S Sabina	14	M. Paras
28 N 23. POB. KR. KRALJ	15	JEFTIM I LUK.
29 P Narcis, Ida	16	M. Longon
30 T Alfonz Rodríguez ☽	17	Osija
31 S Volbenk	18	Ap. Luka
● Mlaj 8. ob 16'05.	☽ Ščip 22. ob 16'01.	
☽ Prvi krajec 15. ob 20'29.	☽ Zadnji krajec 30. ob 9'22.	

BELEŽKE

KATOLIKI

NOVEMBER

PRAVOSLAVNI

1 Č VSI SVETNIKI	19	Prohop
2 P Spomin vernih duš	20	Artemije
3 S Viktorin	21	Ilarijon
4 N 24. POBINK. (ZAHV.)	22	AVERKIJE
5 P Caharija	23	Ap. Jakov
6 T Lenart, Jelena	24	M. Areta
7 S Angelko ●	25	M. Makrijan
8 Č Bogomir	26	MITROV DAN
9 P Teodor	27	M. Nestor
10 S Andrej Avel.	28	Arsenije
11 N 25. POBINK.	29	ANASTASIJA
12 P Martin, Avrelij	30	Stevan M.
13 T Stanislav K.	31	Stahije
14 S Jozafat ☽	1 nov.	Kuz. i Dam.
15 Č Lavoslav	2	Akindin
16 P Otmar, Neža	3	Durdice
17 S Gregorij	4	Ivanikije
18 N 26. POBINK.	5	GALAKTION
19 P Elizabeta	6	Sv. Pavle
20 T Srečko	7	Jer. Laz.
21 S Darovanje M. D. ☉	8	S. A. MIH.
22 Č Cecilija	9	Onisofoir
23 P Klemen	10	Erasto
24 S Janez od Križa	11	Stevan D.
25 N 27. POBINK.	12	JOVAN M.
26 P Silvester, Janez	13	Jovan Zl.
27 T Virgilij	14	Ap. Filip
28 S Gregor, Jakob	15	M. Gurije
29 Č Saturnin ☾	16	Ap. Matej
30 P Andrej, Feliks	17	Grigorije

● Mlaj 7. ob 5'44.

☽ Prvi krajec 14. ob 3'39.

☉ Ščip 21. ob 5'26.

☾ Zadnji krajec 29. ob 6'39.

BELEŽKE

1 S UJEDINJENJE	18	UJEDINJENJE
2 N 1. ADVENTNA	19	AVDIJA
3 P Frančišek Ks.	20	Grigorije
4 T Barbara, Peter	21	B. BOGOR.
5 S Saba, Krispin	22	Filimon
6 Č Miklavž	23	Amfiloh
7 P Ambrož, Urban	24	Ekatarina
8 S BREZM. SPOČ.	25	Kliment
9 N 2. ADVENTNA	26	STOL ALIMPIJE
10 P Lavretanska M. B.	27	Jakov P.
11 T Damaz, Hugolin	28	Stevan N.
12 S Aleksander	29	Paramon
13 Č Lucija, Otilija	30	Andrej P.
14 P Spiridijon	1 dec.	Ap. Nac.
15 S Kristina, Irenej	2	Avakum
16 N 3. ADVENTNA	3	SOFONIJA
17 P Lazar, Pelagija	4	ROD. NJ. V. KR.
18 T Gracijan	5	P. Sava
19 S Nemezij	6	S. NIKOLA
20 Č Evgenij	7	Ambrozije
21 P Tomaž	8	Patanije
22 S Demetrij	9	ZAČ. BOGOROD.
23 N 4. ADVENTNA	10	MINA
24 P Adam in Eva	11	Daniło
25 T BOŽIČ	12	Spiridon
26 S ŠTEFAN	13	Evstratije
27 Č Janez Ev.	14	Tirso i dr.
28 P Nedolžni otročiči	15	Eleverij
29 S Tomaž	16	Pr. Egej
30 N POBOŽIČNA	17	PR. DANILO
31 P Silvester	18	Sevastijan
☉ Mlaj 6. ob 18'25.	☽ Ščip 20. ob 21'53.	
☾ Prvi krajec 13. ob 11'52.	☾ Zadnji krajec 29. ob 3'08.	

BELEŽKE

Kathreiner
Kneipp-ova
sladna kava in
pravi Franck
sta nerazdružljiva prijatelja

Zdrava, redilna in v porabi
poceni vsled velike
i z d a t n o s t i

**Vsakdanja pijača
milijonov ljudi**

Karl Thoma

**mehanična tvornica
svilenih izdelkov**

Vse vrste svilenih brokatov, kakor brokate za podložo, atlase iz svilene-
nega in polsvilene-
ga blaga, blago za kravate, echarpes (šale) - Vse vrste
svilenih in polsvilenih naglavnih rut

Maribor, Mlinska ul. 23

**Telefon 2177
Brzjavni: Thoma Maribor**

Modno svilo, in sicer: Crepe de chine, Crepe Satine i. t. d.

NAVODILO ZA PRANJE TKANIN IN UMETNE SVILE:

Da se tako blago prehitro ne poškoduje, se ne sme komadov v mokrem
stanju preveč napeti, drgniti ali ožeti

Oprezno se mora prati v mlačni milnici in zatem dobro izprati
v čisti, hladni vodi, nalahko iztisniti vodo in obesiti za sušenje

Tako blago se ne sme prati na pralnih strojih, tudi ni priporočljivo
jikati s preveč toplim železom - Pritisk pri likanju naj bo precej rahel

Razna sredstva za pranje, razen čistega mila, je bolje opustiti

Franjo Baš:

„Pivníci“ na Rotovškem trgu.

(Drobtine iz zgodovine nekdanjih hiš št. 2 in št. 3 na Rotovškem trgu.)

Na mestu, kjer je Nabavljalna zadruga državnih uslužbenec postavila leta 1927. južni, leta 1930. pa severni del poslopja, ki tvori danes enotni Zadružni dom in z njim enotno zapadno fronto Rotovškega trga (glej sliko pred naslovno stranjo!), sta stali hiši Rotovski trg št. 2 (južna) in št. 3 (severna). Obe sta bili svoječasno važni društveni in družabni postojanki mariborskih Slovencev. V njih je bil precej časa sedež mariborske Slovanske čitalnice, tako da sta do osemdesetih let igrali vlogo, katero je leta 1899. prevzel Narodni dom.

Rotovski trg ima svoje sedanje ime od 23. novembra 1876; preje se je zval Trg z a m o k o (Mehl-Platz) in še preje, v XVIII. stoletju Rotovško dvorišče (Rathaushof). Po rednem tržišču z moko na starem Rotovškem trgu je dobila svoje ime »P i v n í c a p r i m o k i« tudi hiša št. 3 (Mehlgrube). Ime samo nakazuje dvoje zgodovinskih momentov hiše in trga, na katerem stoji: pivnica je staro ime za nekdanje mariborske kleti, ki so bile obenem tudi gostilne; pridevek »pri moki« pa lepo označuje stari položaj Rotovškega trga, ki je z odstranitvijo naših dveh hiš izgubil končno veljavno svoj prvotni značaj, ko so hiše na Rotovškem trgu bile še skladišča za trgovce z moko, ki se je prodajala na Rotovškem trgu. Hiša na Rotovškem trgu št. 2 pa je bila nazvana enostavno »P i v n í c a« (in der Grieb), kar nam po prleško točno izraža pomen nemškega Grube ali Grieb.

S poružitvijo zadnjih starih hiš na Rotovškem trgu je izginil s starimi imeni tudi zadnji spomin na patriarhalni meščanski Rotovski trg; kajti že davno je pozabljeno staro ime Trg z a m o k o in v temni pozabljenosti je dejstvo, da so se na Rotovškem trgu še v XVIII. stoletju vršile bikoborbe.¹ Tu je bil stari

¹ Puff R. G.: Marburg in Steiermark. Gratz 1847, 91: ... Im Hofe wurden noch im vorigen Jahrhunderte die Stierhetzen gehalten ...

mariborski circus maximus, kjer je Mariborčan prejemal panem et circenses; panem na tržišču z moko, circenses pa z bikoborbami. S pozabljenjem davne preteklosti pa se v današnjem času Rotovski trg zopet povzpenja do svojega starega pomena: panem nam nudi Nabavljalna zadruga s svojim gospodarskim položajem, in circenses bo morda obnovilo Narodno gledališče z letos ob Mariborskem tednu začetimi predstavami na prostem.

Ker niso bila poslopja okoli starega Rotovškega trga stanovanjske meščanske hiše, zato nam tudi stari pisci — kakor je Puff — o teh skoro ničesar ne poročajo. Edini viri so nam zemljiške knjige in spomini še živečih starih Mariborčanov, med temi v prvi vrsti gg. tovarnar Fr. Čeligi, dvorni svetnik v pok. dr. J. Kronvogel in msgr. J. Vreže, katerim za njih podatke najlepša hvala.

I. Rotovski trg št. 2.

Ta hiša je razmeroma mlada. Stara zemljiška knjiga (Z. 39. p. 321 ss) jo opisuje po franciscejskem katastru: Pivnica v Lekarniški ulici, ki spada upravno pod magistrat, sodno v Maribor, k mestni župniji ter v šolo Maribor. Poslopje je zidano, z opeko krito in pritlično ter sestoji iz kleti v banjastem oboku, v katero gre 60 štrtinjakov; v pritličju nad kletjo je bila obokana, s kamenjem tlakovana gostilniška soba. S kamenjem je tlakovano tudi dvorišče, ki je delilo »Pivnico« od rotovža. Površina cele parcele s hišo in z dvoriščem je znašala 28 kvadratnih seznjev, kar nam priča o malem obsegu stavbe; isto nam dokazujejo tudi davščine, katerih je plačevala hiša 5 goldinarjev in $56\frac{3}{4}$ krajcarja dunajske veljave na mestnih davkih in poleg tega še 40 krajcarjev stražarine.

Najstarejši posestnik te hiše je koncem XVIII. stoletja Vetrinjski dvor in za njim Andrej Tappeiner, poznejši mariborski župan. Tappeiner je bil tudi lastnik hiš št. 8 in št. 10 v Stolni ulici, h katerima je spadala naša hiša kot dvoriščno poslopje. Leta 1834. je Tappeiner pridobil današnjo Čeligijevo pivovarno, obenem s tem pa je prodal svoji hiši v Stolni ulici, kakor tudi hišo št. 2 na Rotovškem trgu. Njo je kupila 5. maja 1834. Regina Vogl, ki se je v kupni pogodbi obvezala Tappeinerju, da ne bo v hiši nikdar dovolila točenja pijač in da tudi ne bo dajala hiše v najem. Ko se je pa 1841 preselil Tappeiner k Sv. Lovrencu v

Puščavi,² kjer je kupil steklaro, je prodal pivovarno v Mariboru Čeligiju, katera rodbina jo poseduje še danes. Z odhodom Tappeinerja iz Maribora je smatrala Regina Vogl, da jo obveznosti, katere je dala Tappeinerju glede hiše, ne vežejo več. Novi lastnik Franc Čeligi pa je zahteval izpolnitev Tappeinerju danih obvez, ter se je obrnil tozadevno na mariborski magistrat, ki pa je dal prav Regini Vogl; šele po daljšem postopanju je apelacija v Gradcu odločila 10. marca 1843 v prilog Franca Čeligija. S tem pa, ko ni mogla Regina Vogl po Tappeinerjevem odhodu voditi v hiši gostilne, je izgubljala hiša za njo na pomenu ter jo je prodala 25. avgusta 1844 Francu in Mariji Čeligi za 4000 goldinarjev konvencijske veljave.

Novi lastnik je hišo uporabljal v dveh pravicah: v vročih poletnih mesecih je bila hladna obokana pritlična soba (na mestu, kjer je sedaj severni del združne špecerijske trgovine) točilnica za pivo, ki je pa bila pozimi zaprta; sicer je bila klet shramba za Čeligijevo pivo tako, kakor ima današnja Čeligijeva pivovarna svoje shrambe za pivo pri Gambrinu. Obisk poletne točilnice piva in razvoj Čeligijeve pivovarne pa je zahteval povečanje prostorov. V to svrhu je kupil Franc Čeligi od lekarnarja »pri orlu« Ivana C. Nosa 30. januarja 1861 47^{5/10} sežnja sveta južno od pivnice v smeri proti rotovžu, kjer je bil tedaj še nezazidan prostor in kjer je bil prevoz iz Lekarniške ulice na Rotovski trg. Pri tem si je I. C. Nos izgovoril za sebe in za svoje naslednike prost prevoz iz Lekarniške ulice na Rotovski trg in pravico, imeti na prodanem svetu drvarnico. Ta služnost je končala 24. novembra 1876. Z nakupom tega sveta je mogel Čeligi poslojje razširiti. Postavil je stavbo, kakršno smo videli še v povojni dobi. Bila je to enonadstropna hiša z vhodom preko ozkega dvorišča — ostanek starega prevoza — iz Lekarniške ulice. V pritličju je nastala gostilna »Pri mestu Gradcu«, po vojni »Gostilna Rotovž«. V prvem nadstropju, kamor so vodile skoro kmetske stopnice, je bila lopa in približno 7 m široka in 11 m dolga dvorana, ki je imela ob severni steni gledališki oder. Drugih prostorov v prvem nadstropju, razen sobe za odrom v skrajnem severnem delu hiše, menda ni bilo.

² Sv. Lovrenc »na Pohorju« je mlajšega izvora. Naši časniki iz dobe narodnega preporoda in privatna korespondenca podravske rodoljubov rabi vedno naziv Sv. Lovrenc v Puščavi, kar je tudi zgodovinsko izvirno ime.

V tej hiši je v prvem nadstropju našla streho mariborska Slovanska čitalnica. Ne moremo sicer popolnoma zanesljivo določiti, kedaj je domovala čitalnica v njej. S sigurnostjo pa moremo ugotoviti, da so bili to prvi čitalnični prostori. Leta 1867. se je čitalnica preselila v hišo, kjer je danes Ljubljanska kreditna banka, odkoder pa se je kmalu zopet povrnila nazaj na Rotovški trg št. 2. Kako da je čitalnica dobila svoje prostore v Čeligijevi gostilni, moremo domnevat. Vodilni čitalničar Janko Sernek je bil v dobrem znanstvu s Čeligijevo rodbino, ki je bila sicer nemška po svojem izvoru iz beljaške okolice na Koroškem, a narodnostno širokogrudna. V nekdanji Pivnici, v tem času »Gostilni pri mestu Gradcu«, je ostala čitalnica do 1871 ali 1872. Vzrok za preselitev je bil ponovni razvoj gostilne. Čeligi je namreč skušal svojim gostom, katerim je bilo v gostilni na razpolago vino, pivo, žganje, mrzle in tople jedi, ustreči še s kavarno, ki jo je namestil v prvem nadstropju tam, kjer je bila do zadnjega časa dvorana. Vsled tega se je morala čitalnica definitivno izseliti.

Čitalniško delovanje v dobi, ko je domovala na Rotovškem trgu št. 2, je znano. To je doba slovenskega narodnega preporoda v Mariboru, združena z inicijativnim in časovno naprednim poseganjem v splošno slovenske razmere, kakor ga kažejo tabor ob tisočletni proslavi sv. Cirila in Metoda, mariborski program³ ali pa ustanovitev »Slovenskega naroda« ali »Slovenske Maticе«. V podrobnem delu je osnovala čitalnica v tej dobi enotno in zaključeno slovensko meščansko družbo, ki je s svoje strani utrdila slovenstvo v Mariboru in ga probujala ter organizirala v okolici. Kot primer podrobnega dela omenjam sklep z dne 18. julija 1869, ki določa, da bo čitalnica shranjevala slovenske časopise ter jih nato dajala v vezavo; ta sklep je prvi, ki temelji na misli, osnovati v Mariboru slovensko knjižnico z znanstvenim značajem.

Nova kavarna se je samo v začetku obnesla, pozneje pa se poleg stare kavarne, prednice današnje kavarne »Rotovž, ni mogla razviti. Razvoj mesta proti goricam in proti glavnemu kolodvoru je zapostavil Rotovški trg; kavarna je postala redno

³ Prim. Mariborski koledar za 1931, 1932 in 1933 z mojimi lokalno-zgodovinskimi poročili. Skoro sigurno je, da se je vršilo zborovanje, ki je prineslo Slovincem 1865 mariborski program, v dvorani Rotovški trg št. 2.

zbirališče edino po občinskih sejah trudnim občinskim očetom. Opuščena je bila v osemdesetih letih, ostala je samo še gostilna v pritličju.

Prostore bivše kavarne je zasedlo Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. V Pivnici si je društvo takoj nabavilo nov moderen gledališki oder, lastnik hiše, Čeligi, pa je novemu najemniku preskrbel biljard, ki je bil v tistih letih v Mariboru še redek. V zvezi z gledališkim odrom se je vršilo v hiši vse no-

Nekdanja »Pivnica«, pozneje Rotovski trg štev. 2.

tranje društveno življenje, o katerem smo dobro poučeni po spisu M. Ljubše.⁴ Tu so bila prosvetna predavanja, vinske trgatve, tu so bili redni oktoberski družabni večeri, pustne prireditve in v zimskem času redni dramatični nastopi, ki so bili večinoma združeni z nastopi društvenega pevskega zbora. Leta 1886. je ustanovilo društvo lastno bolniško blagajno po vzoru ameriških podpornih društev, koncem leta 1887. pa tudi primitivno hranilnico. Po svojih članih je bilo društvo večinoma nemško; vendar

⁴ (Ljubša Matija): Nekaj zgodovine »Kat. društva rokodelskih pomočnikov v Mariboru«. V Mariboru 1925.

pa je v društvu izrazito prevladoval cerkveni moment, tako da ni društvo nikjer nastopalo v kakem nemškonačionalnem pravcu. Do tega tudi ni moglo priti, ker je bilo predsedstvo vedno v rokah slovenskih duhovnikov (Martin Kovačič, Jožef Heržič, dr. Mihael Napotnik, dr. Fran Feuš in dr. Anton Medved). Tudi ni društvo oviralo slovenskih društvenikov v njihovem javnem narodnem nastopanju. Dva društvenika, kovač Stern in pasar Tratnik, sta bila števna kandidata mariborskih Slovencev, ne da bi to izzvalo v društvu reakcijo. Leta 1901. je zrastle iz pomočniškega društva Društvo katoliških mojstrov, ki so se udejstvovali v isti smeri in pod isto streho.

V času velike vojne je uporabljalo vojaštvo gostilniške prostore za prezentiranje rekrutov. V pomladi 1918 je prevzel tudi gornje prostore, kjer je bil društveni oder in društvena dvorana, pehotni polk št. 47, ki jih je nameraval uporabiti za polkovno godbo. Predno pa se je ta namera uresničila, je prišel preobrat in odhod pp. št. 47 v Lipnico. Ob prevratu je gostilniška zadruška, ki je imela že v predvojni dobi svoj sedež v gostilni v pritličju, uporabljala tudi zgornje prostore za svoja skladišča, dokler se ni 1. julija 1919 zopet vselilo v prvo nadstropje društva, ki je tu domovalo že od osemdesetih let.

Društveni pomen dvorane v prvem nadstropju je po vojni še zrastle. Med tem, ko je v predvojni dobi imela poleg društva katoliških pomočnikov in društva katoliških mojstrov v prvem nadstropju svoja letna zborovanja, občne zборе in akademije le še Vincencijeva družba, so po vojni uporabljale prostore v prvem nadstropju za svoja zborovanja tudi organizacije, v katerih so se katoliško usmerjeni pomočniki in mojstri udejstvovali. To so bili Ljudski oder, Krščansko socialna zveza, Orli in poleg teh Slov. kmečka zveza.

Dne 26. februarja 1924 je vzela hišo v najem Katarina Maglica in s 1. julijem 1924 se je moralo Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov izseliti. Leta 1926. pa je pridobila hišo Nabavljalna zadruška, ki je na mestu nekdanje Pivnice zgradila današnji južni del Zadružnega doma s špecerijsko in manufakturno trgovino. Kjer so bila nekdanja središča slovenskega narodnega pokreta in nato katoliškega, tam stoji danes eno izmed gospodarskih središč novega poveljnega Maribora.

II. Rotovski trg št. 3.

Ta hiša je v mnogem ključ za razumevanje razvoja stare hiše št. 3 in vsega predela med Slomšekovim trgom, Rotovskim trgom in Lekarniško ulico. Pred letom 1789. se je vsa dotedaj enotna parcela razdelila v tri dele: na jugu k posesti sedanjih hiš Glavni trg št. 12 in 13, v srednji del z nam že poznano »Pivnico« in v severno parcelo med Rotovskim trgom, Lekarniško ulico in Slomšekovim trgom.

Na zadnje imenovanem delu parcele imamo staro hišo Rotovski trg št. 3, katera je sodno, upravno, cerkveno in šolsko pripadala tja, kamor hiša št. 2. Zemljiška knjiga (Z. 37, p. 391) jo okoli 1830 opisuje kot meščansko, zidano in z opeko krito stanovanjsko hišo, ki je že nosila konskripcijsko številko.⁵ Hiša je bila del nekdanje Aichmayrjeve posesti in zgradbe ter je bila obrnjena proti Rotovškemu trgu, odkoder je bil vhod preko dvorišča. K njej je spadal tudi javni vodnjak na severu, mestno zemljišče v obsega 4½ kvadratnega sežnja ter z zidom ograjeni vrt proti Lekarniški ulici, katerega je kupil Franc Gornik od sosedu Antona Lukovnjaka, sodarja in lastnika hiše na vzhodnem voglu Lekarniške ulice in Slomšekovega trga. Hišna parcela je mejila na sever na današnji Slomšekov trg, na vzhodu pa na ulico, ki še danes veže Slomšekov trg z Rotovskim. Ob tej ulici se je širilo na sever proti Slomšekovemu trgu krilo poslopja, ki je bilo zvezano s hišo na mestu današnjega Slomšekovega trga št. 5 z obokom, kakor jih imamo še v južni Lekarniški ulici. Proti pivnici ni bil prostor docela zazidan, na zapad pa je naša hiša mejila na današnji Lekarniška ulica št. 8 odgovarjajočo hišo.

⁵ Do 1824 je spadala pod konskripcijsko hišno številko 183, ki je obsegala ves prostor med Rotovskim trgom, Slomšekovim trgom in Lekarniško ulico. 1825—1839 je imela hišno številko 141. 1840—1859 je nosila konskripcijsko številko 146 (ne 147, kakor navaja Puff in za njim P. Schlosser), 1860—1880 številko 185, od 1881, ko je Maribor uvedel Winklerjev sistem zaznamovanja hiš, pa do 1930 je bila to hiša Rotovski trg št. 3. — Njena južna sosedja je dobila številko šele 1861, in sicer 264; od 1881 pa Rotovski trg št. 2. Ta številka se je 1930 raztegnila na obe hiši. Pred 1861 pa je bila neposeljeno gospodarsko poslopje. 1789 je poleg parcele, ki je pripadala k hiši Glavni trg št. 12 (Mestna lekarna pri Orlu), spadala »Pivnica« kot gospodarsko poslopje k Vetrinjskemu dvoru. Od Vetrinjskega dvora ga je pridobil A. Tappeiner, končno pa je hišno parcelo ustvaril Čeligi.

Prvi lastnik naše hiše je bil Kajetan pl. Artner, kresijski inženjer, ki jo je prodal 1. novembra 1834 sodarju Francu Gorniku, kateri se je 1832 priselil v Maribor iz Špilja. Opis hiše pred nakupom kaže stavbo, ki ima v podzemlju banjasto obokano klet za 40 štrtinjakov. V pritličju so bile štiri obokane sobe, obokana kuhinja, čumnata in proti Rotovškemu trgu pridelana, z zidom obdana drvarnica. V prvem nadstropju, ki pa je bolj nalikovalo podstrešju, je bila ena obokana soba, obokana kuhinja, čumnata in predsoba, ki je v obliki verande slonela na sohah na severni strani hiše. Pod to verando na hodniku v pritličju je bil javni vodnjak na kolo, kakoršni so še danes običajni v Slovenskih goricah.

Ko je bilo okoli današnje stolnice še pokopališče, je postajala vsled pronicanja s pokopališča voda v tem vodnjaku nečista; to je povzročilo pripovedko, da vsebuje vodnjak kri vernih duš, vsled česar niso meščani vodnjaka uporabljali do 1764. Ko je Gornik kupil hišo, je popravil in očistil vodnjak s pomočjo soseda Antona Tremla, lastnika hiše na današnjem Slomšekovem trgu št. 5, ki si je dal pravico souporabe vodnjaka dne 29. januarja 1835 tudi vknjižiti. Baš ta vknjižba nam kaže težave v preskrbi z vodo v meščanskih hišah Maribora pred graditvijo vodovoda.

Vrt ob Lekarniški ulici je bil obenem hišno dvorišče. Celokupna površina hišne parcele je znašala 104 kvadratne sežnje; sodnijsko ocenjena vrednost pa je znašala 5. junija 1845 4740 goldinarjev konvencijske veljave. Kakor vse druge hiše je plačevala tudi naša od Marije Terezije dalje 40 krajcarjev stražarine, od vrta 25 krajcerjev dunajske veljave, od gostilne pa 9½ krajcarjev konvencijske veljave davka, in poleg tega še 6 goldinarjev.

Mesto, katero je pridobil sodar Gornik za svojo obrt, je bilo na živahni prometni točki starega Maribora. Vogelna hiša med Lekarniško ulico in Slomškovim trgom je bila stara stolna mežnarija, sosedna hiša na voglu Lekarniške ulice in Slomškovega trga je bila domačija drugega sodarja, Radgončana Jožefa Lukovnjaka, zraven je stala naša hiša in njej nasproti že imenovana Tremlova hiša. Ta je bila v začetku XIX. stoletja sedež najstarejše mariborske kavarne — prednice današnje kavarne »Rotovž« — in poleg tega največje mariborske milarne.

Bližina rotovža in mestne župnijske cerkve ter sejmišče na Rotovškem in Slomšekovem trgu so prometno lego predela med Slomšekovim in Rotovškim trgom še stopnjevali, tako da najdemo v prvi polovici XIX. stoletja poleg Glavnega trga in obdravskih predelov baš tu najbolj cvetoče obrti starega Mari-bora.

Nekdanja »Pivnica pri moki«, pozneje Rotovški trg šte. 3.

Tako je mogel tudi Gornik z uspehom voditi svojo obrt do svojih starih dni, nato pa je prodal 1. julija 1869 hišo zakoncema Karlu in Mariji Šramel. Nova lastnika nista bila obrtnika kakor Gornik, ampak poklicna gostilničarja. Vsled tega je tudi dobila sedaj gostilna, ki jo je Gornik dajal v najem, večji pomen ter je začela uspešno tekmovati s sosedno gostilno »Pri mestu Gradcu«. Ko se je čitalnica morala izseliti iz sosedne hiše, ji je šel Šramel na roko, da se je mogla preseliti kar k sosеду.

Spodaj v kleti in v ločeni sobi z vhodom iz Lekarniške ulice je bila gostilna, ki je postajala in tudi do devetdesetih let preteklega stoletja ostala slovenska dijaška gostilna. Razmerje med slovenskimi profesorji in slovenskimi dijaki je bilo v čitalnici domače. Nemški profesorji v gostilno, kjer je bila čitalnica, načelno niso hodili. Vsled tega je bila naša gostilna »Pri moki« s svojo kletjo varno zavetje žejnega in veselega sloven-

skega študenta. V prvem nadstropju je bila nameščena čitalnica v dveh sobah. Po vhodu iz Rotovškega trga na dvorišče in po prehodu preko nizkih stopnic je bila na vzhodu proti Rotovškemu trgu večja soba v velikosti sodobnega meščanskega salona, s klavirjem; ta soba je bila prostor za prireditve, predavanja in manjše, z besedami združene ples. Druga, ožja soba je bila čitalnica v ožjem smislu besede s časopisjem in vsakodnevno zbirališče društvenikov. Najinicijativnejši člani Slovanske čitalnice te dobe so bili: J. Kačič, poznejši notar v Šoštanj, Janko Sernec, F. Dominkuš, J. Rapoc in P. Simon; zadnja dva sta bila poleg M. Berdajsa, trgovca z igračami v hiši na prostoru današnje kavarne Astorije, edina predstavitelja slovenskega mariborskega gospodarstva v čitalnici.

Čitalnica v dobi, ko je bila v »Pivnici za moko«, ni imela onega elana, kakor smo ga videli v dobi njenega domovanja v »Pivnici«. Doba, ko domuje čitalnica v tej hiši, je doba politične ločitve tudi med Slovenci, medtem ko je bilo doba, ko je bila čitalnica v »Pivnici«, doba narodnostne ločitve med Slovenci in Nemci v Podravju. Slovenci ustanavljajo v sedemdesetih letih v Mariboru svoja konservativno in liberalno usmerjena kulturna društva. Prvo, Katoliško-konservativno društvo je imelo nemško in slovensko konservativni značaj ter se je shajalo v nekdanji gostilni »Pri mestu Dunaju«, kjer se nahaja sedaj Trgovski dom na Aleksandrovi cesti. Drugo, liberalno ali mladoslovensko Slovensko politično društvo pa je živelo samo par mesecev, tako da tudi ono ni moglo oživiti čitalnice, kjer so se poleg nove slovenske tiskarne vršili sestanki njegovega pripravljalnega odbora. Novi društvi, zlasti Katoliško-konservativno društvo, pa so pritegnili večino dotodanjih obiskovalcev čitalnice, tako da je ta začela pešati. Vzrok temu je bila kulturna različnost obeh struj, katerih ni mogla združiti kulturno nevtralna in samo družabna čitalnica.

Tako je bila čitalnica približno do leta 1875. v prvi vrsti zatočišče slovenskega dijaštva, ki je v čitalnici našlo slovensko in slovansko časopisje in revije. Ko se je pa polegel kulturni razkol in je začelo hirati Katoliško-konservativno društvo, je začel vzporedno z upadanjem nasprotstev zopet rasti tudi pomen čitalnice. V naši dobi uresniči čitalnica pod Kačičevim vodstvom staro namero Slovencev, postaviti Slomšek v Mariboru

javen spomenik. Ko je to delo izvršila poleti 1878, je tudi zadnjič zbrala v prostorih pri »Pivnici za moko« politične predstavitelje Slovencev iz Podravja in iz vse Slovenije.

Nato se je morala kmalu seliti. Čitalničarjem so bili društveni prostori premajhni in pretemni in iskali so boljših. K temu jih je sililo tudi nazadovanje gostilne kot take. Začasno so jih našli (1879 ali 1880) v »Stari pivovarni« v Jurčičevi ulici in v svojem nekdanjem domovanju v »Pivnici«, odkoder pa so se preje kot po enem letu preselili k »Nadvojvodi Ivanu«, kjer je danes Ljubljanska kreditna banka.

S tem je končala za našo hišo doba, ki ji daje tudi narodni kulturnozgodovinski pomen. Šramlova gostilna je nazadovala dalje tako, da jo je lastnik opustil še pred 1900, nato pa je prodal hišo Antonu Serjancu, ki jo je posedoval do 17. oktobra 1908, ko jo je kupila od njega Helena Hawlik. Serjanc je imel v letih 1907—8 v hiši trgovino z lesom, premogom in stavbenim gradivom, pri čemer mu je služilo dvorišče za skladišče. Mož Helene Hawlik, Franc, pa je vodil iz naše hiše trgovino z mineralnimi vodami od 1909 do 1913. Leta 1914. pa je mariborska Podporná blagajna (Aushilfskassaverein) dražbala obe hiši, Slomšekov trg št. 6 in Rotovski trg št. 3, ter jih takoj prodala naprej okrajni bolniški blagajni v Mariboru za 79.300 kron. S tem sta dobili ti dve hiši zopet istega lastnika. Ob prevratu je Okrajna bolniška blagajna dobila komisarja v osebi I. Favaja. Ta je dne 26. novembra 1919 izvršil združitve z bolniško blagajno v Ljubljani; z združitvijo so prišle tudi vse premičnine in nepremičnine mariborske okrajne bolniške blagajne v last in upravo okrajne bolniške blagajne v Ljubljani, in tako tudi naša hiša.

Z reorganizacijo delavskega zavarovanja leta 1922. je postala okrajna bolniška blagajna v Ljubljani podružnica Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, ki je tako postal 1925 lastnik hiš Rotovski trg št. 3 in Slomšekov trg št. 6.

Leta 1929. je prodal Osrednji urad hišo na Slomškovem trgu 6 zadrugi »Zadružni dom« v Mariboru, ki jo poseduje še danes, dne 29. novembra istega leta pa naši Nabavljalni zadrugi parcelo št. 101 s hišo Rotovski trg št. 3, del hiše Lekarniška ulica št. 8 in del dvorišča na Rotovškem trgu v celokupni izmeri 311 m². Kako je zadruga s prezidavo uporabila novo pridobljeno posest, vemo in vidimo vsi, če pogledamo naš Zadružni dom.

Obenem z novo združno stavbo je bila izvršena regulacija zahodnega Rotovškega trga, poleg tega pa so se združile parcelne in hišne številke pod številke prve združne hiše Rotovski trg št. 2.

Toliko moremo ugotoviti iz zgodovine hiš, ki so bile nekdanja na mestu našega Zadružnega doma. V bodoče bo razvoj tega identičen z razvojem Nabavljalne zadruge.

S. S.:

Glas iz noči.

*Kakor bela pajčevina
je raspeta mesečina
nad zemljò.*

*Med topole, breze vitke,
tenke pletejo se nitke
ko srebro.*

*Tiha širna je planjava;
veter le se poigrava
sam s nočjo.*

*Med drhtečimi drevesi
pa se vtrže vzdih: „O, kje si,
hrepnenje mojih sanj?“*

*Pridi, pridi v noči beli,
ki si duši osameli
najgrenkejše vseh spoznanj!“*

*Tiho, toplo je vprašanje
palo v listja šepetanje —
a odgovora ni nanj.*

Prirodni mineralni vrelci

Kdor si hoče ohraniti dobro prebavo, ne bo pozabil izpiti pri obedu vsaj čašo mineralne vode iz vrelca TEMPEL. — Pomnite, da zdravilna vrelca STYRIA in DONAT pri zdravljenju boleznih želodca, čreves, želodčnega mehurja, ledvic, jeter, nadalje pri zdravljenju snovnih boleznih, kot so gih, sladkorna bolezen itd. prekašata celo najznamenitejše inozemske vrelce ter imata veliko prednost tudi v tem, da sta domačega izvora in mnogo cenejša. Zato zahtevajte v vsaki trgovini rogaške mineralne vode!
Ceniki in prospekti brezplačno!

Zdravilišče Rogaska Slatina

Ceres

Celó najobčutljivejši
želodec prenese
lahko prebavljivi
CERES

100%na čista rastlinska mast

Marija Rapočeva:

Nekaj misli o sodobni gospodinji.

Dom je zrcalo gospodinje. Ta pregovor je ohranil tudi še dandanes svojo veljavo, kljub temu, da so se razmere v marsičem izpremenile, ohranil ga bo pa tudi še vnaprej, kakorkoli se še bodo izpremenile. Vzorno gospodinjstvo je ravno tako ponos modernega dekleta, kakor naših konservativnih mater. Izpremenilo se je le pojmovanje in stališče gospodinje do gospodinjstva. Dočim je bila prej interesna sfera žene omejena le na dom, vsa vzgoja dekleta usmerjena le v ta pravec, prevladuje danes tudi pri dekletih poklicna vzgoja. Čas zahteva od dekleta, da se izobrazí in pripravi na svoj lastni poklic, in mnogokrat, da ga izvršuje tudi še kot soproga in mati. In tudi, ako žena ne izvršuje svojega poklica, se noče dandanes več gospodinjstvu suženjsko podvreči, temveč si prizadeva ohraniti kontakt s tem, kar je spoznavala in za kar se je zanimala tekom svojega študija, oziroma poklicnega izobraževanja; prizadeva si, se še naprej s tem baviti in se po možnosti izpopolnjevati. Popolno iz-

rabljanje sile v vsakdanjem življenju in vsakdanjih skrbeh mora privedi do popolnega mrtvila duše.

Kako torej združiti oboje?

Poglejmo si najprej, kako si lahko gospodinja poenostavi svoje delo v gospodinjstvu. Opustiti je treba predvsem zastareli način dela, ki zahteva mnogo energije, daje pa le majhen delovni efekt. Treba je delo amerikanizirati, to se pravi, stremeti za dosego čim največjega efekta ob najmanjši porabi sile. Idealni pomočniki pri delu so sveda stroji, toda ne samo pomočniki, temveč tudi zaščitniki pred različnimi boleznimi. Ali ne nadomesti n. pr. sesalec prahu gospodinjki zamudnega in neprijetnega pometanja ter nezdravega požiranja prahu? Razen tega opravi stroj delo še na veliko temeljitejši način. Res je, da je nabava strojev združena s stroški, ki so marsikateri gospodinjki nedosegljivi. Ponekod se nahajajo organizacije, ki proti majhni denarni odškodnini posojajo stroje: sesalce prahu, stroje za čiščenje parketov in druge. Ako si pa gospodinja res ne more iz kateregakoli vzroka omisliti takih pripomočkov, naj si pomaga vsaj na druge načine. Gotovo se sicer posamezna gospodinjstva razlikujejo med seboj in si mora vsaka gospodinja ustvariti svoj lastni delovni načrt, vendar je nekaj splošnih pravil, ki veljajo brezdvomno za gospodinjino v vsakem položaju.

Prvi pogoj je preprosto urejeno stanovanje. Čas je predragocen, da bi ga tratala gospodinja s čiščenjem kompliciranih predmetov in nepotrebne navlake, ki ne poveča niti udobnosti v stanovanju, niti ne odgovarja estetskim zahtevam. Imej v stanovanju le najpotrebnejše pohištvo, da ti ostane več prostora za gibanje; kar pa imaš, naj bo okusno in prikupno. Namesti predmete v stanovanju, zlasti v kuhinji tako, da si prištediš nepotrebne korake in predvsem nepotrebno iskanje, ki jemlje mnogo časa, uničuje živce in krati energijo.

Štedi s svojo energijo! Opravljaj delo, pri katerem so potrebne le roke, sedé, in se ne vznemirjaj, če te drugi za to obsojajo. Tvoje delo bo prav tako opravljeno, ti pa ne boš imela v poznejših letih krčnih žil in bolečih nog. Rabljeno posodo postavi takoj v vodo, če tudi je ne utegneš takoj pomiti. S tem si prihraniš na delu in obvaruješ posodo. Navajaj svojo rodbino k redu. Ako vsak član rodbine za seboj sproti pospravi, ne pomeni to zanj posebnega truda, za gospodinjino pa veliko razbremenitev.

To velja tudi za sinove. Ubogo dekle, ki dobi za moža od doma razvajenega sina.

Bodi točna! Točnost pospešuje tvoje delo ter ti pridobi mnogo časa. Delaj si zapiske o tekočih zadevah: o nameravanih nakupih, naročilih, dolgovih, dogovorih. Obenem si sestavi točen proračun. S tem si prihraniš mnogo nepotrebne jeze, razbreme-niš svoj spomin in imaš kažipot za bodočnost, da moreš popra-viti morebitne nedostatke.

Uporablaj kemična čistila, seveda na pravilni način. Meha-nično drgnjenje večkrat celo škoduje materijalu, tebe pa utruja. Če uporabljaš na pravilni način dobra čistila, je dobiček očiten. Vzemi n. pr. namesto peska za drgnjenje posode kako dobro kemično čistilo. Rjaste predmete postavi najprej v petrolej, zanemarjene parkete umij najprej z močnim lužom. Pri umivanju šip dodaj mlačni vodi gorilnega špirta, ki ohrani šipam sij. Itd. itd. Iznebi se vse nepotrebne šare, imej rajši manj in to lepše, kakor pa preveč malovredne navlake. Kar se da predelati, predelaj. Nepotrebne stvari pa popolnoma izloči, prodaj ali po-dari. Ne redi moljev in ne hrani stvari le zato, ker ne veš, kam z njimi.

Če gospodinja dela na preveč mehaničen način, lahko po-stane njeno gospodinjstvo silno enolično. Gospodinja postane slična stroju ali pade na nivo delavke, ki dela le po naročilu, brez lastne inicijative. Posledica takega dela je nezadovoljnost, ki izvira iz vsake enoličnosti. To pa nikakor ni potrebno. Go-spodinjstvo je lahko združeno skoraj z vsemi panogami znanosti in umetnosti, n. pr. s kemijo, biologijo, zdravstvom, pri opremi stanovanja pa s slikarstvom, kiparstvom itd. Če se gospodinja tega zaveda, je lahko njeno delo vedno zanimivo.

Spoznavanje zveze in vzročnosti je zanimivo in tudi ko-ristno. Gospodinja kot nakupovalka vlada trg. Na Češkem in drugod je to že davno znano, pri nas se gospodinja šele polago-ma začno zavedati, da gre skozi njihove roke znaten del na-rodnega premoženja. Zato je seveda potrebno znanje, kakor n. pr. tvarinoslovje za spoznavanje živil in tekstilnega blaga. Znake dobrih živil najdeš navedene v različnih kuhinjskih knjigah.

Naj omenim le nekaj znakov za presojanje mesa, moke in masti. Treba je opazovati barvo, duh, okus, sij, težo, prožnost

blaga in presoditi po teh znakih, ali je blago sveže. Klavno meso je n. pr. sveže, če ima vrsti odgovarjajočo barvo, značilen duh ter je prožno t. j., če se meso takoj zopet izravna, ko smo vtisnili vanj prst. Kar se tiče nevarnosti različnih bolezni, je meso na stojnicah in v trgovinah itak podvrženo uradnemu pregledu. Mrtve sveže ribe morajo imeti izbuljene oči, živordeče škrge in napeto kožo. Če opazimo pri konzervnih škatljah napihnjene pokrove, lahko sklepamo, da so konzerve že v razkroju. Itd., itd.

Gospodinja mora n. pr. vedeti, da vsebuje mlada zelenjava več vode, zato pa več prebavljive staničnine, katera se pri stari zelenjavi spremeni polagoma v lignin, ki je neprebajljiv in je torej zgolj mehaničnega pomena. Če je gospodinja tako primerno poučena, ne bo kupovala relativno cenejšega blaga, ki pa je škodljivo zdravju in tudi žepu. Z upravičenim protestom bo tudi mogla uplivati na producenta, ki bo primoran upoštevati njene želje.

Pri tekstilnem blagu moraš vedeti, kako se izdeluje, znati moraš ugotoviti pristnost posameznih vrst blaga, vedeti, kako je treba z njim ravnati, da se ne kvari, in kako ga je treba pravilno čistiti. Vedeti moraš, da je prava svila produkt sviloprejk, umetna svila pa raztopljen bombaževina, t. j. čista staničnina, ki je zelo občutljiva pri pranju in likanju. Volno spoznaš po dolgih vlaknih; če zažgeš nit, ta zaogleni in diši po zažganih laseh. Svila se pri gorenju kodra ter pušča svetlorjav pepel. Platno ima pod mikroskopom dolga, okrogla vlakna, bombaž pa kratka in trakasta s tanko kožico. Če hočeš dognati, jeli svili primešana bombaževina ali platno, prekuhaj tkanino v kalijevem luğu; svila se raztopi, primesi pa ne. Nadalje moraš vedeti, katere vrste blaga je treba dekatirati, t. j. izpostavljati vroči pari, da se niti pravilno skrčijo in da blago pri delu ne vskoči.

Važno je, kako ravnaš z živili in blagom. Pravilno spravljanje, vkuhanje in konzerviranje omogoča nakup v najbolj ugodnem času ter uporabo tudi takrat, ko so cene najvišje. Pravilno ravnanje z obuvalom in oblekami podaljša njih trpežnost ter jih obvaruje pred predčasnim uničenjem. Čiščenje blaga zahteva razumevanje še v posebni meri. Različne vrste blaga zahtevajo tudi različno postopanje, različni madeži ravno tako različna čistila. Prostor mi tu ne dopušča naštevanja, svarim le pred prenačljeno in nepremišljeno rabo neznanih sredstev, ali

takih, ki jih ne znaš pravilno uporabljati. Poglobljanje v navedena vprašanja nudi gospodinji dovolj zanimivo in široko polje za nadaljnjo izobrazbo.

Kljub mnogoštevilnim zahtevam pa ni treba, da se gospodinja odreče svojemu individualnemu življenju. Celo njena dolžnost je, da se zaveda svojih pravic in dolžnosti kot državljanka moderne države, da se izobražuje v tem, poseča tozadevna predavanja in prireditve ter se bavi s strokovnim čtivom. Čas, ki si ga je pridobila s smotreno urejenim delom, naj porabi za svoja lastna zanimanja. Ako je n. pr. muzikalična, bo gojila glasbo; čitanje lepih knjig pa jo bo vezalo z življenjem izven nje-nega doma. Skratka, našla bo čas, ki je last nje same.

Tudi svoje zunanosti ne bo razumna žena nikoli zanemarjala in je tudi ne sme zanemarjati, če je še tako zaposlena z delom. Primeren šport in smotrena telovadba nista danes le zahteva prenapete emancipiranke. Trditev, da ni treba telovaditi in se sprehajati, češ, da zadostuje gibanje pri delu v gospodinjstvu, ne velja, kajti zrak med delom v kuhinji ni najboljši, razen tega ni delo smotrena vaja za posamezne dele mišic. Tudi naj si gospodinja privošči v letu vsaj nekaj dni počitnic. V tem času naj popolnoma opusti vsakdanje delo ter po možnosti izpremeni tudi okolico.

In ako gospodinja že noče priznati, da bo to storila zato, da ostane dalje časa mlada in prikupna, naj vsaj upošteva korist takega življenja. Življenje razmeramo ni prekratko in moči morajo zadostovati do konca. Kdor dela na neekonomičen način, se predčasno izčrpa in to po nepotrebnem. Življenje je tudi kruto in te pusti veljati le toliko časa, dokler izpolnjuješ svoje mesto. Neusmiljeno te porine vstran, ko ne moreš ničesar več nuditi.

**Bizjakovi
kexsi**

so najboljši!

Prijateljem.

Moji prijatelji, kam ste namenjeni,
v Kamnico, v Limbuš? — Vi neoženjeni
samci svodniki, naj se oddahnem
danes pri Vas ... V čaši opojni
fantomstva večnega naj si izplahnem
sákonske brige v uri spokojni.

S ceste na stezo, v hribček pod vejo
vínotoč vabi ... Pijmo za žejo,
žejo mladeništva v suhih teh letih,
žejo spominov, pesmi izpetih,
pijmo prijatelji ...!

Moji prijatelji, kam ste namenjeni,
k meni, ha, k meni? — Vi neoženjeni
samci bresdomci ... Kakó je pri nas?
Slišite musiko mojih otrok?
Dékle s klavirjem — joj — hripav je glas!
Dečko s vijolino — joj — škriplje mu lok!
Zraven harmonika v mehik sijá!
In še ta majčkena, pridkana dva
pójeta, pójeta ...
Slišite musiko mojih otrok?

Moji prijatelji, kam ste namenjeni,
vi neoženjeni ...?

S ceste na stezo, v hribček pod vejo,
vínotoč vabi ... Pijmo za žejo,
žejo mladeništva v suhih teh letih,
žejo spominov, pesmi izpetih,
pijmo prijatelji ...!

Ustroj in poslovanje Saveza nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev.

Dne 5. decembra 1920 je izšla Uredba o nabavljalnih zadrugah državnih uslužbencev in o Savezu teh zadrug.

Vse zadruge, ki so bile osnovane po tej uredbi, so morale pristopiti k Savezu nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev s sedežem v Beogradu. Osnovan je bil Savez na deležih in z omejeno zavezo zadrug. Delež znaša 500 Din; vsaka zadruga mora na vsakih sto svojih članov podpisati najmanj en delež. Jamstvo zadrug za Savez je omejeno in znaša še dvakrat toliko, kolikor znaša vsota vseh njenih deležev.

Ustanovni občni zbor Saveza se je vršil dne 8. maja 1921 v Beogradu. Na tem občnem zboru so bile zastopane vse do takrat ustanovljene zadruge, med njimi tudi mariborska.

Upravni odbor Saveza sestoji iz 18, nadzorstveni odbor iz 9 članov; od teh mora biti najmanj polovica iz Beograda ali Zemuna. Člani odborov morajo biti izmed članov zadrug, ki so včlanjene v Savezu, ne smejo pa biti istočasno člani upravnega ali nadzorstvenega odbora teh zadrug.

Posle Saveza vodi poslovni odbor, ki ima seje vsak čas po potrebi. Poslovni odbor sestoji iz predsednika, podpredsednika teh šestih članov upravnega odbora. Iz tega razloga mora biti polovica članov upravnega odbora iz Beograda ali Zemuna, ne samo, da se lažje posluje, ampak tudi, da ni nobenih potnih stroškov za člane poslovnega odbora.

Izmed devetih članov nadzorstvenega odbora se volijo vsako leto predsednik, podpredsednik in trije člani kot delegati, ki stalno nadzirajo vse poslovanje Saveza.

Zgoraj navedena prvotna uredba, izpremenjena in dopolnjena z uredbo z dne 12. maja 1928, je dne 3. novembra 1931 postala zakon o zadrugah državnih uslužbencev; razglašen je bil v »Službenih novinah« št. 263-LXXXII z dne 10. novembra 1931 ter je istega dne stopil v veljavo.

S tem zakonom se je zadružništvu državnih uslužbencev dala trdna in stalna podlaga. Krog zadružništva se je razširil in

izpopolnil s tem, da se sedaj lahko po predhodni odobritvi Saveza ustanovljajo tudi kreditne, stanovanjske in produktivne (čebelarске, perutninarske in podobne) zadrुge.

Vse zadrुge, ustanovljene po tem zakonu, morajo imeti pravila v skladu z zakonom ter morajo v treh mesecih od dneva ustanovitve pristopiti k Savezu. Zadrुge, ki bi tega ne storile, kakor tudi one, ki bi se predpisov Saveza v administraciji ne pokorile, mora pristojno sodišče na predlog Saveza razpustiti.

Veljavo zakona imajo tudi od Saveza izdani pravilniki:

1. o ustanavljanju in poslovanju vseh vrst zadrug,
2. o kreditiranju zadrugam in članom,
3. o odstopanju blaga članom na kredit.

Vsaka zadruga mora te pravilnike strogo izvajati, če nima za gotove izpremembe predhodne odobritve Saveza.

Glavne naloge Saveza so:

1. skrb za ustanavljanje novih zadrug v smislu zakona,
2. skupne nabave blaga ter lastna proizvodnja potrebščin za zadrुge,
3. dajanje kredita svojim zadrugam,
4. da proti vsakomur predstavlja svoje zadrुge ter zoper vsakogar brani njih koristi,
5. da organizira zadružno propagando in zadružno naobrazbo,
6. da po svojih revizorjih pregleduje in nadzira poslovanje in stanje svojih zadrug.

Na polju lastne proizvodnje je napravil Savez prvi korak z nakupom mlinov v Adi in Molu. Ta mlina je moral Savez prevzeti iz neke stečajne mase, da je rešil svoj kapital, ki ga je bil dal kot predplačilo lastniku za dobavo moko zadrugam.

Kupnina mlinov, okroglo 2,500.000 Din, ni bila neugodna. Mlevske naprave je Savez v obeh mlinih s stroški približno 800.000 Din moderniziral. Dne 15. julija 1929 so bili stroji prvičkrat v pogonu. Umevno je, da je imel Savez spočetka pri mletju, nabavi žita itd. velike težkoče. Težkoče mu je delala tudi druga mlinska industrija, ker se je branila izgubiti zadrुge kot dobre in zanesljive odjemalce. Ko so bile začetne težave premagane, je prišel žitni režim. Drugi mlini so na vse načine izigrali zakon in se izogibali plačilu v žitni fond. Tako so lahko konkurirali Savezu in prodajali moko ceneje. Vplačal pa je Savez v

žitni fond od vseh mlinov v državi največ, in sicer 2,300.000 Din, dasi se oba mlina skupaj nikakor ne moreta prištevati med največjo mlinsko industrijo v državi.

Kljub začetnim težavam in nedostatkom pa večina zadrug, med njimi tudi mariborska, ni zapustila Saveza.

Mnoge zadruge so navzlic višji ceni naročale moko pri Savezu in so tako pripomogle, da so se vse težkoče premagale in da je danes preskrbovanje z moko iz lastnih mlinov že doseglo veliko količino.

Največ moke so v letu 1932. naročile zadruge uslužbencev državnih železnic, in sicer Ljubljana 231, Zagreb 128, Sarajevo 124 vagonov.

Zadruge državnih uslužbencev so naročile: Maribor 46, Split 22, Mostar 22, Sarajevo 22, Cetinje 15, Ljubljana 11, Podgorica 10 vagonov. Vse ostale zadruge so naročile pod 10 vagonov moke.

Moka se zaračunava zadrugam po srednji borzni ceni Novosadske produktne borze na dan naročila. Od čistega dobička mlina se zadrugam povrača okroglo 80% sorazmerno množini nabavljene moke.

Rešitev problema skupnih nabav tudi drugega blaga se Savezu kljub največjim naporom do danes še ni posrečila. Glavni vzrok temu neuspehu leži v tem, ker se v vsaki pokrajini države troši drugačno blago.

Rešena pa je naloga temeljitih splošnih in stvarnih revizij zadrug, ker ima danes Savez strokovno izvežbano osebje na razpolago. Revizije so potrebne ne samo za Savez kot upnika zadrug, temveč tudi za uprave zadrug. Na revizijah imajo tudi največji interes člani zadrug sami, ker jamčijo za obveznosti svojih zadrug.

Glavnica Saveza sestoji po čl. 70. zakona iz sledečih zneskov:

a) 10% odtegljaji od enomesečnih draginjskih dodatkov državnih uslužbencev v l. 1920.	Din	67.100'—
b) 1% odtegljaji od državnih nabav skozi 5 let	«	72,942.697'—
c) odtegljaji po 10 Din, odnosno 5 Din skozi 36 mesecev od službenih prejemkov vseh državnih uslužbencev	«	43,734.193'—
		<hr/>
		skupaj Din 116,743.990'—

Od te glavnice je 18,000.000 Din investiranih v Savezovih domovih. Dom v Beogradu, Poenkarejeva ulica 21 je većini članov že znan, ker so se posluževali prenočišč, ki so v njem združnikom na razpolago. Izposojenih je 62 nabavljalnim zadruham 47,711.000 Din kot prometni kapital in 9,968.000 Din kot hipotekarni kredit za lastne domove, 58 kreditnim zadruham pa 13,879.000 Din. Od stanovanjskih zadrug ima samo mariborska posojilo 100.000 Din, ostanek pa je varno naložen kot prometna glavnica Saveza, iz katere se dovoljujejo poedinim zadruham kratkoročna posojila.

Obrestna mera za vse kredite je enotna, in sicer 4% letno. Iz teh krije Savez svoje stroške, tako da ostane kapital nedotaknjen.

Od posojila 47,711.000 Din je bilo koncem leta 1932. brezobrestnih 10,183.000 Din kot pomoč slabo uspevajočim, odnosno slabo vodenim zadruham. Take ugodnosti naša zadruga še ni bila deležna in je tudi še nikdar ni iskala, ampak izpolnjuje svoje obveznosti napram Savezu točno in ob določenem roku.

Savezova uprava je v zadnjih letih veliko storila za dobrobit in napredek našega združništva, tako da ji moramo biti hvaležni vsi združniki kljub nedostatkom iz prvih let združništva.

Koncem leta 1932. je bilo pri Savezu včlanjenih 139 zadrug: 67 nabavljalnih s 64.229 člani, 63 kreditnih s 27.451 člani, 7 stanovanjskih s 465 člani in 2 produktivni s 330 člani. Med temi je bilo v Dravski banovini 12 nabavljalnih zadrug (Brežice, Celje, Kočevje, Kostanjevica, Kranj, Krško, Ljubljana državna in železničarska, Maribor, Murska Sobota, Novo mesto in Ptuj) s 13.178 člani ter 5 kreditnih zadrug (Celje, Ljubljana drž. in žel. ter Maribor drž. in žel.) s 4030 člani.

Predsedniki upravnega odbora Saveza so bili sledeči gg.: Dr. Mika Popović, minister n. r. 1921—1923, Miloš Štibler, inspektor ministrstva za poljedelstvo 1923—1925 in 1931—1933, Dušan P. Letica, prvi pomočnik ministra financ 1926—1928 in 1930—1931, Tomo Jovanović, inspektor ministrstva pošte 1928, Ranislav Avranović, pomočnik ministra za promet 1925—1926.

Člane upravnega in nadzorstvenega odbora voli na tri leta občni zbor Saveza. Vsako leto izstopa ena tretjina članov. Občni zbori so se vršili: 25. marca 1922 v Zagrebu, 29. ju-

nija 1923 v Ljubljani, 17. maja 1924 v Skoplju, 26. aprila 1925 v Splitu, 23. maja 1926 v Beogradu, 4. junija 1927 v Velikem Bečkereku, 3. junija 1928 v Sarajevu, 26. maja 1929 v Cetinju, 23. maja 1930 v Beogradu, 30. maja 1931 v Mariboru, 29. maja 1932 v Kragujevcu in 4. junija 1933 v Banjaluki. Prihodnji redni občni zbor se bo vršil v Sarajevu.

Občnih zborov se udeležujejo od uprave posameznih zadrug določeni delegati, ki zadruge zastopajo in imajo pravico glasovanja.

Vsaka zadruga ima do prvih 500 članov na vsakih sto po en glas, za vsakih nadaljnih 500 članov pa tudi po en glas. To radi tega, da se prepreči majoriziranje malih zadrug po večjih zadrugah.

Na teh občnih zborih se pretresa poslovanje Saveza, odobravajo se bilance, dajejo se razrešnice upravi in določajo smernice za delovanje v bodoče. Dasiravno so pojasnila, ki jih je zahteval zadnji občni zbor, zelo kratka, vendar upamo, da bodo vsaj deloma koristila, da ne bodo člani videli v Savezu neko, našemu združništvu nepotrebno, če ne celo nasprotno ustanovo.

Savez nam je potreben, če tudi ne bi bil po zakonu predpisan. Saj čuti vsaka, na združni podlagi stoječa ustanova potrebo, da se včlani v tej ali drugi zvezi.

Dolžni smo upravi Saveza za njegovo smotreno delovanje v zadnjih letih polno zahvalo. Imamo samo eno željo, da bi uprava krepko korakala na začrtani poti naprej v dobrobit našega mladega, državnim uslužbencem tako potrebnega združništva.

Kako je z Vašim zdravjem?

Ali pazite nanj? Mogoče še uživате pravo kavo, čeprav veste, da škoduje živcem, srcu in želodcu.

Ali Vam je znano, da je najboljša in najbolj zdravo nadomestilo prave kave Žika? Žiko dobite v vseh združničnih prodajalnah v zavitkih po $\frac{1}{2}$ kg.

Konzumenti Žike dobivajo brezplačno družinski mesečnik „Žika“, ki prinaša poleg zabavnega čtiva številna priznanja naših ljudi o Žiki. Če Žike še ne poznate, ne pozabite jo zahtevati v prodajalni. Tudi Vi boste z njo prav gotovo vrlo zadovoljni.

Nekaj o razvoju in načrtih naše zadruga.

(Iz razgovora s predsednikom g. A. Reherjem.)

Naša Nabavljalna zadruga je gotovo važen činitelj v gospodarskem življenju našega severnega obmejnega središča z njegovo bližnjo in daljno okolico ne samo za državne uslužbenke, ampak tudi za splošno javnost. Saj preživlja, oblači in preskrbuje tudi z raznimi drugimi življenskimi potrebščinami okoli 10.000 ljudi. To dejstvo mora zanimati zlasti v sedanjih gospodarsko tako težkih prilikah vsakogar, še posebno pa zanima nas državne uslužbenke. Saj je zadruga naša.

To me je napotilo, da sem zaprosil tovariša predsednika za razgovor o sedanjem stanju naše zadruga in o načrtih za bodočnost. Ravno pod njegovim vodstvom ter vzornim nesebičnim sodelovanjem članov uprave je doživela zadruga tak razmah, kakor ga je pričakoval redko kdo izmed nas. Še manj pa so ga pričakovali seveda nasprotniki združnega pokreta. Tovariš predsednik je rad ugodil moji želji. In tako sva sedla nekega večera v novo praktično urejeno združno pisarno. Med nama se je razvil približno ta-le razgovor:

Tovariš predsednik! Kako si zadovoljen z razvojem in stanjem naše zadruga?

V splošnem gre razvoj svojo normalno, naravno pot. Tako mora pač biti pri vsaki zdravi in prav upravljani zadrugi. *M i r a s t e m o*. Rastemo po številu članstva in po obsegu prometa. Največji prirastek v članstvu je bil leta 1932. Število združnikov pa še vedno polagoma narašča tudi letos. Danes — 22. septembra — ima zadruga 3076 članov, dasi smo izločili vse, katerim je članstvo po zakonu in pravilih prenehalo. Danes zaposljuje zadruga z vajenci in vajenkami vred 57 ljudi.

Blago dostavljamo enkrat na mesec članom v Št. Ilj, Sv. Lenart, Ruše ter v kraje ob cesti preko Slov. Bistrice do Konjic. Zaradi spopolnitve manufakturnega oddelka pa itak vidiš, da smo pisarno preselili v nekdanjo dvorano, v prejšnje pisarniške prostore pa manufakturni odelek. S tem bode mnogo olajšano

obratovanje spodaj v prodajalni, pri manufakturi pa bo izbira večja in lažja, kar je bilo že dolgo vroča želja zlasti naših gospodinj.

Kaj pa gospodarska in denarna kriza? Kako vpliva na zadruge?

Seveda ima splošna gospodarska in denarna kriza svoj vpliv tudi na zadruge in otežkoča kolikor toliko njen obrat, ker mora zadruga danes nabavljeno blago plačati takoj ali pa v kratkem roku. Mnogo lažje bi nam bilo, če bi tudi zadruga prodajala le za gotovino, ker bi tako denar hitreje krožil. Toda v današnji dobi, ko državnega nameščenca že itak tarejo gmotne in socialne skrbi, je to težko izvedljivo. Tudi je v naših krogih že preveč vkoreninjena navada, naknadno poravnati mesečne račune. Nekdaj je bilo to bolj iz komodnosti nego iz potrebe, danes pa je narobe. Kljub temu pa moramo vedno stremeti za edino pravilnim združnim načelom, da se zniža nakup »na poček« in zviša nakup za gotovino.

To je v interesu združnikov samih. Dokazano je, da potroši odjemalec, ki sproti plačuje, manj nego oni, ki odplačuje mesečno. Prvi se pri svojih potrebščinah omejuje, drugi pa ne tako, ker mu ni treba takoj plačati. Na drugi strani pa je treba pribiti dejstvo, da ravno gospodarska in denarna kriza naravnost sili gospodarsko šibkejše sloje, da iščejo leka v samopomoči in združništvu, zakaj posameznik je le igračka v današnjih težkih gospodarskih razmerah.

S skupnimi združenimi močmi moremo gospodarske udarce vsaj omiliti, ker jih je nemogoče preprečiti. Gospodarska kriza ima torej za razvoj združništva tudi dobre strani.

Naša »Nabavljalna« uživa med vsemi zadrugami državnih uslužbencev v državi in v javnosti sloves, da je najboljša. Stavijo jo drugim za vzgled. V čem je glavni vzrok njenega razvoja?

Po številu članstva in po obratu ni naša zadruga največja v državi. V tem oziru jo prekašajo Ljubljana, Zagreb in Sarajevo. Vsaka izmed teh ima namreč okrog 8000 članov. A to so zadruge uslužbencev državnih železnic, ki so obstojale v malo drugačni obliki razen Ljubljane že davno preje. Imajo tudi mnogo večji okoliš nego naša, ker preskrbujejo svoje članstvo tudi v večjih centrih izven svojega sedeža in ob železniških progah.

Mariborska zadruga uslužbencev državnih železnic je le podružnica ljubljanske. Med zadrugami državnih uslužbencev naša tudi po številu članstva ni največja, ker jo prekaša beograjska, vendar pa je naša po prometu in lastnih sredstvih res prva v državi. Ali je tudi najboljša, naj presodijo drugi. Pač pa lahko trdim, da resno stremimo za tem ciljem. Če smo ga res dosegli, ga bomo skušali tudi obdržati.

Kaj je privedlo našo zadrugo do takega razmaha, vprašaj? Vztrajno, pošteno in smotreno delo, trgovska realnost in varčnost. Napram članstvu smo bili vedno strogo nepristranski in pravični. Nismo nikoli poznali nobenih kategorij in stopenj. V zadrugi mora biti vsak član, ki izpolnjuje svoje obveznosti napram nji, docela enakopraven, pa naj bo iz prvega ali zadnjega plačilnega razreda, naj nosi doktorski, generalski naslov ali pa naslov dnevničarja. Tu ni in tudi ne sme biti nobenih razlik med raznimi stanovi, temveč mi smo samo združniki.

Zato nismo delali nikoli razlik ne pri oddajanju blaga in tudi ne pri izterjevanju zaostankov.

Dobro blago po primerni ceni, poštena mera in vaga ter stroga pravičnost na vse strani, to je najboljša reklama za pristop k zadrugi in za vztrajanje v njej. Razen tega se je znala naša zadruga izogniti v svojem področju tudi v najtežjih časih vsem politično-strankarskim vplivom, ki postanejo prej ali slej za vsako zadrugo usodepolni, če jim podleže. Zadruga sme in mora poznati le eno politiko. To je: gospodarsko politiko in nobene druge. Vsled tega je dobil pretežni del članstva v zadrugo zaupanje in se je nje tesno oklenil. Dasi nismo izvršili in ne vršimo nikake propagande, vendar je število članstva stalno napredovalo in napreduje še sedaj.

Kaj pa je z nasprotstvom v mariborskih trgovskih krogih napram zadrugi?

Da domači trgovski in gostilničarski krogi zadrugi niso naklonjeni, leži na dlani. V zadrugi vidijo več ali manj ogrožen svoj napredek v pridobivanju čistega dobička, pa tudi svoj obstoj, kar je razumljivo. Nепrestano so se vlagale ovadbe proti naši zadrugi na razna oblastva. Zadruga je bila in je še sedaj predmet skoraj vsakega zborovanja mariborskih gostilničarjev in trgovcev.

Da se izpadi na javnih shodih pridobitnih krogov proti naši zadrugi omejijo in da se javnosti dokaže, v koliko so razne pritožbe proti njej opravičene, je zadruga nudila načelniku trgovskega gremija priliko, da pred sodiščem dokaže resničnost svojih očitkov na III. vseslovenskem trgovskem shodu ob priliki poseta bivšega ministra trgovine, industrije in obrti g. Ivana Mohoriča. Pri sodišču pa je podal g. načelnik trgovskega gremija sledečo dobesedno izjavo: »Weixl Vilko preklicuje svoje žalitve, ki jih je iznesel o Nabavljalni zadrugi državnih uslužbenec v Mariboru na III. trgovskem shodu dne 15. avgusta 1932 v Mariboru kot netočne in se zaveže, plačati na 1000.— Din poravnane stroške v roke Dr. Š., odvetnika v Mariboru v 15 dneh pod izvršbo. V. Weixl, l. r.«

Posebno pažnjo posveča združništvu trgovsko strokovno glasilo »Trgovski list« v Ljubljani. Skoraj ne izide številka brez napadov proti konzumnemu združništvu. Zakaj se ozračje med trgovstvom in združništvom tako zastruplja, pač ne vem.

Ni pa samo zadruga vzrok, da se tukajšnji gostilničarski in trgovski obrti ne godi bolje. Vzroki so razni. Glavni je pač ta, da število trgovin in gostiln ni rastlo sorazmerno s številom prebivalstva. Teга torej ni kriv konsument, kateremu je vsled gospodarskih in socialnih razmer močno padla kupna moč, ampak izrastki v trgovstvu samem. Saj so po vojni rastle trgovine in druge obrti kakor gobe po dežju, četudi brez vsake krajevne potrebe. Da to ni bilo reelno in zdravo, vedo trgovci sami.

Kljub temu, da smo v naših odgovorih že opetovano dokazovali, da naša zadruga ne uživa prav nobenih drugih ugodnosti, kakor da je prosta samo le pridobnine, vendar se nam vedno in vedno očitajo vse mogoče ugodnosti. Pridobnine pa so vse zadruge proste, ki poslujejo samo s svojimi člani. Zadruga niso trgovine, temveč one nabavljajo blago skupno le za svoje člane ter ga med nje razdeljujejo. Manjka torej vsaka pravna podlaga za obdačenje s pridobnino. Nikomur ne pride na misel, obdačiti s pridobnino tri ali štiri družine, če so si skupaj nabavile od enega producenta vagon drv, premoğa ali voz krompirja.

Trgovski krogi niti ne pomislijo na posledice, če bodo zadruge plačevale tudi družbeni davek (pridobnino); potem bo pač odpadla zadnja ovira, da se prodaja blago vsakomur.

Delovanja zadrug ne bo nihče preprečil, dokler se giblje in vrši v okvirju, ki ga dovoljuje zakon. Zakon dovoljuje združevanje vsem slojem, tudi trgovcem. Pa naj bi bilo to zabranjeno državnim uslužbencem?! Nasprotno! Sedanji ustroj gospodarstva in trgovine se je že deloma preživel. Zato vse išče novih oblik. In prav mnogi trdijo, da bo bodoča oblika gospodarstva — pa tudi trgovine — slonela na združni podlagi. Torej vse kaže za najširši razvoj združništva.

V gospodarstvu posameznih narodov igra združništvo važno vlogo. Pridobljeni kapital se drži rodne grude ter ne pobegne in niti ne skuša pobegniti v tujino, ker tega kapitala ne more nikdo prenesti nikamor. Saj je skupna last vseh združnikov.

Združništvo temelji v jedru pravzaprav na sebičnosti, egoizmu. Saj pristopi v zadrugo nad 90% ljudi v prvi vrsti zato, da bodo pomagali sebi, ne pa drugim. Vendar pa ima združništvo tudi moralno, etično stran.

Ali opažaš kak napredek pri članstvu v naši zadrugi tudi v tem oziru?

Seveda ga, pa še zelo velikega. Če primerjamo dobo pred petimi ali osmimi leti, kakšen korak smo napravili v tem oziru! Takrat je bilo članstvo po veliki večini nezaupno, neuvidevno in nestrpno; zlasti pri gospodinjah nakupovalkah se je to opazalo. Ni zaupala ne kakovosti blaga, ne meri in važi, pa tudi ceni ne. Pri cenah so hotele barantati. Pri čakanju so bile nestrpne. Vse to je oviralo obrat. Danes pa so docela drugačne. Same uvidevajo, da morata v zadrugi vladati red in enakost. Na ta način je še najhitreje postrežena. In naš obrat je kljub velikemu navalu v nekaterih dnevih razvija lepo in mirno in tudi dostojno za pripadnike državnih uslužbencev. Drug z drugim moramo pač malo potrpeti, pa gre.

Na drugi strani pa je zadruga svojim članom in njihovim družinam izdatno pripomogla do neodvisnosti in samostojnosti. In ta zavest je tudi v današnjih časih velika moralna dobrina! Pozabiti ne smemo, da je prav naša zadruga v veliki meri premostila predsodke in razlike med različnimi panogami državnih nameščencev in med njihovimi družinami. Pri nas v Mariboru ne poznamo kast med državnimi uslužbenci.

Drugod — še celo v Ljubljani — je baje v tem oziru dokaj drugače.

Tudi to, poleg raznega drugega, je zasluga naše zadruge. In to dejstvo je nam vsem le v čast in ponos.

In kakšne načrte ima zadruga za bodočnost?

Kakor smo do sedaj rastli in se izpopolnjevali, tako upam, da bomo tudi v bodoče. Vsako leto se odpirajo novi vidiki, kako bi bilo še mogoče olajšati državnim uslužbencem njihov nelahek položaj. Da bi bilo le dovolj denarnih sredstev na razpolago!

Predvsem moramo vedno stremeti za tem, da se postavimo na lastne noge, t. j. da obratujemo z lastno glavnico. Zadruga, ki se tekom dvajsetih let ne osamosvoji, je zapisana smrti. Vsak občutnejši pretresljaj jo lahko stre. Če pa je sama močna, more kljubovati vsem viharjem in še hujsim krizam, kakor je dandanes.

Da pa imamo poleg tega glavnega smotra tudi še druge konkretne načrte, je samo ob sebi umevno.

Nujno bi potrebovali n. pr. zadržno lekarno, združeno z drogerijo. S to mislijo smo se že ponovno bavili, a nimamo prostora. Pa polagoma se bode gotovo uresničila tudi ta zamisel na kak način.

S tekočim letom bode dotiran rezervni sklad, kakor ga predvideva zakon: 1000 Din na vsakega člana. Potem ne bo več potrebno, pripisovati najmanj 30% čistega letnega dobička temu fondu.

Če bode članstvo zavedno, se bo prosti del procentov lahko obrnil v razne socialne svrhe, kar bode le skupnosti v korist.

Snuje se zadržna knjižnica.

Tam bi naj bili članstvu na razpolago strokovno-zadružni listi in knjige. Tej strokovni knjižnici bi se naj polagoma priključilo domače leposlovje in znanstvo. S tem bi se vplivalo na članstvo glede zadružne in splošne vzgoje in naobrazbe.

Ne vidim razloga, zakaj bi ne imeli sami n. pr. zadružne kavarne. Vsak ne ljubi gostilne!

Naše članstvo gre v nedeljo na izprehod v okolico. Počitka in primernege razvedrila je državni uslužbenec z družino prav tako potreben, kakor drugi. Ali bi ne bilo primerno, če bi imela zadruga v okolici Maribora svojo pristavo, majerijo? Tam bi se

igrali otroci, odrasli pa bi kramljali pri prigrizku in kupici zdravega domačega vina. Če imajo razni meščani take pristave sebi v hasek in razvedrilo, zakaj bi je ne imela zadruga za svoje članstvo?

Mor je! Dandanes vse hiti tja doli, da si okrepi zdravje in se navžije solnca in lepote naše zemlje. Žal pa, da si more to dobroto privoščiti le redko kateri izmed nas. Dasi cene niso pretirane, vendar so še vedno previsoke in često nedosegljive za državnega nameščenca in za njegovo družino. Ali bi si ne mogli sčasoma sami postaviti skupnega počitniškega doma, v katerem bi shajali s približno isto vsoto, kakor doma?

Morda bi tudi na planinah našli svoj lastni tihi kotiček za odmor.

Potreba pa je misliti na zadrugine socijalne ustanove!

Dobrodelnost in socijalni čut med zadružniki se naj ne pokažeta samo v slučaju smrti, nego tudi v življenju. V hišo pride težka bolezen, treba je operacije. Kje naj vzame državni uslužbenec pri sedanjih prilikah, da prenese gmotno tak udarec, proti kateremu ni nihče zavarovan!

Tudi ob porodih bi bila često nujno potrebna gmotna pomoč.

Te in še druge podobne socijalne ustanove more oživiti v svojem okrilju naša zadruga, če ima le zadosti zavedno in socijalno čuteče članstvo. Ne dvomim, da se bo sčasoma ustvarilo pri nas še marsikaj. Seveda ne gre to vse kar čez noč, temveč polagoma in stopnjema.

Zadruga je in mora biti živ organizem, ki se smotreno razvija in raste vsestransko.

In potem?

Potem? No, potem bodo pa nastale z novim časom tudi nove potrebe. Tudi tem bode morala in mogla zadruga zadostiti, če bo imela pravo članstvo. Veš, tistih problemov pa ne bova midva reševala! Novi čas bo prinesel tudi nove ljudi, ki bodo našli že uglaseno pot na združnem polju in jim ne bode več treba orati trde ledine, kakor smo jo morali mi. Brez dvoma gre združništvo državnih uslužbencev lepi bodočnosti nasproti.

3 točke

so važne pri pranju s Persilom!

1. Na 3 vedrice (25 — 30 litrov) vode se vzame 1 zavitek Persila.
2. Persil se raztopi vedno v hladni vodi.
3. Perilo naj se kuha $\frac{1}{4}$ ure.

Pazite vedno na to in dosegli boste perilo belo kot sneg, desinficirano in nepoškodovano.

Poslovanje Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru

od 1. januarja do 30. septembra 1933.

O delovanju uprave zadruge ter o sklepnih računih za poslovno leto 1932. je članstvo imelo priliko, izreči svojo sodbo na zadnjem rednem letnem občnem zboru dne 2. aprila 1933. Ker se tega občnega zbora niso udeležili vsi člani in se je tudi stanje zadruge v zadnjem času nekoliko izpremenilo, je potrebno, izpregovoriti par besed.

Po dopolnilnih volitvah na izrednem občnem zboru dne 8. maja 1933 so sledeči gospodje v upravi:

Upravni odbor: Brandner Anton, magistratni uradnik, Faganelli Anton, učitelj, Filipič Andrej, pol. nadzornik v p., Humar Ivan, višji sodni oficijal, Kandus Pavel, poštno-tel. uradnik, Kumer Matko, poštno-tel. uradnik, Pečnik Franc, sodnik okrožnega sodišča, Reher Anton, višji davčni upravitelj v p., Satler Jernej, pregl. fin. kontrole, Senčar Slavko, žel. uradnik, Sever Josip, davčni kontrolor, Zablachan Valentin, p. t. uradnik.

Nadzorstveni odbor: Kovarič Ivan, pregl. fin. kontrole, Struna Alojzij, profesor trg. akademije, Škof Franc, profesor trg. akademije, Vrabl Niko, upravnik moške kaznilnice, Zorko Anton, pis. ravnatelj v p., Žlahtič Peter, policijski uradnik.

Na prvih odborovih sejah so se odbori konstituirali: Upravni odbor: Predsednik Reher, podpredsednik Pečnik; poslovni odbor: predsednik, podpredsednik: Filipič in Brandner; nadzorstveni odbor: predsednik Škof, podpredsednik Vrabl.

Članstvo: Zadruga je štela koncem leta 1932. 2876 članov, pristopilo jih je 406, odpadlo 177, tako da je bilo dne 30. septembra 1933 3105 članov, odnosno članic zadruge.

Bilančno stanje na dan 30. junija 1933 je v glavnih računih sledeče:

1. Aktiva :

Gotovina	Din	49.416'—
Blago	«	2,205.296'—
Vloge pri poštni hranilnici in denarnih zavodih	«	473.503'—
Terjatev pri članih za blago	«	1,862.323'—
Druge terjatve (predplačila za blago itd.)	«	345.193'—
Deleži pri Savezu	«	15.000'—
Vrednostni papirji	«	121.650'—
Premičnine	«	482.999'—
Nepremičnine	«	1,833.000'—
	Din	7,288.880'—

2. Pasiva :

	30. VI. 1933: Din	31. XII. 1932: Din	več Din	manj Din
Članski deleži	298.053	279.631	18.422	
Dolg in tek. rač. pri Sav.	2,589.792	2,203.490	386.302	
Dolg dobaviteljem blaga	443.306	798.259		354.953
Hipotekarni kredit	554.584	580.256		35.672
Skladi: rezervni	2,545.420	1,991.864	553.556	
Za članske namene	226.491	25.403	201.088	
Pokojninski	68.907	46.956	21.951	
Za kult. humane namene	6.728		6.728	
	6,733.281			

Rezervni sklad se mora po predpisih bilance vnesti med pasiva, vendar tvori čisto lastno imovina zadruga, ki je določena samo za kritje morebitnih poslovnih izgub. Po statistiki Saveza ima naša zadruga med vsemi zadrugami državnih uslužbencev v državi največji rezervni sklad, ker druga za nami ima tega fonda samo okroglo 700.000 Din.

Trgovina. Promet se je povečal za 1,000.000 Din v istem razdobju kot lansko leto in se torej lahko trdi, da je zadruga danes že ustaljena in dobro vkoreninjena v članstvu.

Manufakturni oddelek je premeščen v I. nadstropje in dopolnjen z dobrim blagom, tako da se bodo tudi v tem oziru pritožbe članov zmanjšale.

S preselitvijo manufakture ter z izpremembo, da se mesečni računi ne plačujejo v trgovini, temveč v pisarni, so se močno razbremenile blagajne v trgovini, tako da se je tudi tukaj zmanjšal naval ter s tem skrčilo čakanje članov.

Člani naj plačujejo mesečne račune kolikor le mogoče pri

denarnih zavodih, ki so v računih navedeni, kar se izvrši brezplačno, ker s tem razbremenijo pisarno. Plačila po poštni hranilnici pa povzročajo članom, ki stanujejo v mestu, pa tudi za drugi prav za prav le nepotrebne stroške.

Pekarna je v obratu od 20. julija 1932. Peče se dnevno 400—500 kg peciva. Začetne težkoče so več ali manj premagane, tako da je danes, četudi ne nosi velikega dobička, vsaj toliko aktivna, da po amortizaciji investicij še vedno nekaj ostane.

Važno pa je tudi, da se je z ustanovitvijo pekarnice povečal nekoliko konzum moke iz Savezovega mlina ter se je s tem podprlo stremljenje Saveza po samoproizvodnji.

Restavracija. Obisk ne zaostaja proti prejšnjemu letu, dasiravno je konzum pijač nekoliko padel. Tukaj se nudi članom dober prigrizek po zmerni ceni. Izredno razveseljivo je dejstvo, da je restavracija postala zbirališče zunanjih članov, ko prihajajo po svojih poslih v Maribor.

Sploh bi naj bila zadruga edini lokal, kjer bi se naj zbirali člani in njihovi svojci.

Skla di š č e k u r i v a. Odboru se je posrečilo, da je kupil večjo množino lepih suhih bukovih drv in v tem oziru ni pritožb. Cene premoğa iz državnega rudnika Zabukovce so sicer nizke, vendar je večina članov s premoĝom nezadovoljna ter se pritoĝuje čez vsako malenkost prahu. Premoĝa pa brez prahu ni, ker se pri nakladanju in razkladanju drobi. Če pa se upošteva razlika v ceni napram drugemu istovrstnemu premoĝu, pa gotovo nihče ni oškodovan, ker količina prahu skoraj v nobenem slučaju ni znatna in so tudi drobci premoĝa dobro uporabni. Čudno je, da drugi sloji kupujejo ta premoĝ po višji ceni od rudnika v takih množinah, da ga je težko dobiti, kar je znak, da premoĝ ne more biti slab.

Zadruga je pripravljena dobavljati članom premoĝ tudi iz drugih rudnikov, n. pr. Peklenica, Stanovsko, kakor hitro dosežejo naročila en vagon. Torej ni noben član primoran, naročiti samo trboveljski premoĝ.

Promet od 1. januarja do 30. septembra 1933 je znašal okroglo 1000 m³ drv in 120 vagonov premoĝa.

Skla d z a čl a n s k e n a m e n e. Iz tega sklada se dajejo prispevki v smrtnih slučajih članov, zakonskih drugov in otrok. Znašal je koncem leta 1932. še . . . Din 145.403—

12% dotacija iz čistega dobička leta 1932. in odtegljaj po 2 Din za vsak smrtni slučaj od letnega čistega dobička, oziroma doplačilo članov za čas od 1. IV. 1932 do 28. II. 1933 « 347.082'—
 skupaj Din 492.485'—

Od tega se je izplačalo na račun prispevkov članov za čas od 1. III. do 30. IX. 1933 za 39 smrtnih slučajev po 3500 Din Din 136.500 in kot podpora zadruga od povprečnih letnih nakupov « 50.320 « 186.820'—
 stanje sklada 30. IX. 1933 Din 305.665'—

Prispevki članov so se izplačali za 26 članov, 3 članice in 10 žen članov. Večje število članov je pri razdelitvi čistega dobička v mesecu aprilu 1933 odpovedalo nadaljnje plačevanje prispevkov; s tem so zgubili seveda pravico do zneska 3500 Din. Toliko članov pa še prispeva po 2 Din, da je podpora za vsak smrtni slučaj člana ali njegove žene po 3500 Din zajamčena. Če se vpoštevata, da se ne zaračunavajo nikakšni stroški in da plača vsak član zase in za svojo ženo samo prispevek po 2 Din, zavarovana pa sta oba za skupno 7000 Din, se lahko trdi, da je ta način samopomoči najcenejši.

Kakor je iz tega kratkega poročila razvidno, je stanje zadruge ugodno. Stalno naraščanje števila članov nudi dovolj jamstva za obstoj zadruge in ni danes za državnega uslužbenca z lastnim gospodinjstvom nobenega vzroka več, da ne bi bil član zadruge, ker ga petkratno jamstvo 500 Din pač ne more več odvracati od zadruge.

Čim bolj se bodejo člani oklenili svoje zadruge, tem večji bo uspeh in izdatnejša pomoč, katero bode nudila zadruga svojim članom za gospodarsko ukrepitev.

Vzajemno in složno delo v zadrugi.

Napredek je povsod, bodisi v najnižji družbeni celici, družini, bodisi v društvu ali državi, odraz vzajemnega, složnega dela. Tako delo pa je tem večjega pomena za zadruge, ker so ustanovljene baš z namenom, da si potom njih pomagajo socialno šibki sloji naroda. Razna gospodarska združenja (akcijske družbe, karteli, trusti itd.) obstojajo sicer tudi med premožnimi in bogatimi sloji, toda ta združenja pridobitnih slojev se razlikujejo od naših zadrug v tem, da so napadalnega značaja, dočim je naloga zadrug (v našem primeru konzumnih), da ščitijo interese konzumentov. Kot take jih štejemo med gospodarske obrambne organizacije.

Obrambni značaj je priznala nabavljalnim zadrugam tudi država, ki je svojim uslužbencem v času, ko ni bila v stanju, da bi jim zvišala službene prejemke v pravem razmerju z naraščajočo draginjo, potisnila zadružno okrožje v roke, češ, sami, potom nabavljalnih zadrug se borite proti draginji. To dejstvo je ogromnega pomena, ki bi ga moral pravilno razumeti in ceniti sleherni državni uslužbenec s tem, da pristopi k zadrugi in v njej solidarno deluje za boljši gospodarski napredek sebe in svojih tovarišev.

Možnosti takega udejstvovanja je pri nas dovolj, kajti vsi viri za napredek zadruge še niso izčrpani, dasiravno je njen razmah od ustanovitve leta 1921. dalje vsakomur viden. Imamo lasten dom, veliko prodajalno specerijskega in kolonijalnega blaga, oddelek z manufakturo, steklom in porcelanom, restavracijo, pekarno, skladišče kuriva itd. Obrat se da še v marsičem izpopolniti tako, da bi naši zadružniki ne bili v ničemer odvisni od trgovcev, skratka, da bi mogli kupovati vse svoje potrebščine v zadrugi. V tem primeru bi se blago radi velikega prometa ali pocenilo, ali pa bi se odstotki čistega dobička koncem poslovnega leta zvišali. Člani so glede tega vprašanja sicer razdvojeni, po večini pa so za zadnjo alternativo, ker pomenijo odstotki nekako prisilno varčevanje. Na koncu poslovnega leta

znašajo pri povprečnem nakupu toliko, kolikor znaša enomesečen izdatek za specerijo, s čemer člani že celo leto računajo, dočim bi bil pri prodaji blaga pod običajno tržno ceno trenutni finančni efekt malenkosten in bi člani blagodati v tem primeru skoro ne čutili. En dinar dnevno nič ne zaleže, pač pa 365 dinarjev letno!

Pri tem moramo seveda računati s tem, da se bodo razmere sčasoma tudi v tem pogledu izboljšale, ker se razvija zadružno gibanje v pravcu, da se kolektivizira na zadružni podlagi tudi produkcija. Potrošne zadruge bodo prejemale blago iz proizvodnih zadrug. Kakor smo izločili trgovca kot posrednika med producentom in konzumentom, tako se bomo sčasoma osvobodili tudi producenta-tovarnarja. Poedinci ne bodo več mogli delati ogromnih dobičkov na škodo celote, marveč bo presežek, ki bi nastal kljub nižjim cenam proizvodov, prišel vsem v prid. Delo na tej podlagi je gotovo bolj moralno kakor današnje izžemanje od strani individualistično-kapitalističnega gospodarstva.

Imajoč pred očmi ta smoter se moramo zavedati, da imamo hude nasprotnike, ki bi ničesar bolj ne želeli, kakor stanje pred letom 1921, ko državni uslužbenci še niso imeli svojih zadrug. Naši trgovci so takega značaja, da na eni strani ne privoščijo državnim nameščencem niti sedanjih prejemkov (»Trgovski list« od 4. julija 1933 n. pr. se čudi, da drž. uslužbenci kljub krizi še prejemajo vsak mesec svojo plačo), ki od daleč ne dosežajo eksistenčnega minimuma, — dasi je dandanes že ves svet uverjen, da se da rešiti gospodarska kriza edino le s pojačanjem kupne moči, — na drugi strani pa delajo trgovci s polno paro na to, da bi prišli državni nameščenci zopet v njihovo odvisnost. Vsak državni nameščenec bi moral vedeti, kaj je v takih razmerah njegova dolžnost!

Priznamo, da se je od ustanovitve naše zadruge dosegel velik napredek in da v Mariboru ni več mnogo državnih in samoupravnih uslužbencev, ki ne bi bili včlanjeni v naši zadruge. Saj celo z dežele pristopajo v vedno večjem številu. Tudi si zadružna zavest in disciplina od leta do leta bolj utirata pot. Napredek je torej tudi v tem oziru viden. Kljub temu moramo priznati, da živimo v zelo težki dobi. Nihče naj se ne čudi, če državni uslužbenci stavljajo na svojo zadruge vedno večje

zahteve. Njihovi prejemki so tako skromni, da bi težko izhajali celo v primeru, če bi zadruga prodajala blago daleč pod nakupno ceno. Ne smejo pa člani prezreti dejstva, da je sedanja doba tudi za zadrugo težka, ker postaja krog članov, ki se nahajajo v plačilnih težkočah, vedno večji, medtem ko mora zadruga sama naročeno blago plačevati sproti. Koliko je vpokojencev, ki ne prejemajo pravočasno svojih pokojnin in se jim morajo življenske potrebščine za več mesecev kreditirati! Toda hvala Bogu, zmiraj večji postaja krog članov, ki so uvideli, da koristi članov ne obstojajo le v dobrem blagu, odstotkih, posmrtninah in drugih ugodnostih, ki jih nudi zadruga, ampak tudi v tem, da trgovce, peke in druge zavira pri zvišanju cen. Jačja ko postaja zadruga, večji ko je njen promet, tem bolj se opaza njen vpliv na tržne cene.

Tako postaja naša zadruga regulator cen v Mariboru in vrši s tem veliko socialno delo ne le za državne uslužbence, ampak za konzumente sploh. Če bi zadruga ne nudila nobene druge ugodnosti, bi že ta činjenica morala zadostovati za odločitev, ali naj državni uslužbenec kupuje blago v zadrugi ali pri trgovcih.

Odbor zadruge si je kljub gospodarski krizi prizadeval, da ustreže članom, o čemer priča združna pekarna in razširjeni manufakturni oddelek. S preselitvijo in izpopolnitvijo manufakturnega oddelka kakor z uvedbo plačevanja mesečnih računov v združni pisarni, kolikor se ne plačujejo potom poštnih položnic in denarnih zavodov, se je dosegla izdatna razbremenitev specerijske prodajalne in blagajn tako, da članom ne bo treba več toliko čakati, predno pridejo na vrsto; s tem je odstranjen glavni vzrok njihovih pritožb. Odbor naravno s tem še ni zaključil svojega prizadevanja, ustreči članom v mejah danih možnosti. Nasprotno, odbor stremi neprestano po napredku. Utemeljeni in stvarni predlogi od strani članov mu bodo vedno dobro došli.

Jasno pa je, da ni v redu, ako člani javno zabavljajo čez zadrugo, če se ne ustreže vsem njihovim željam, predvsem glede zaposlitve njihovih sinov in hčera, ali če zadruga ne sprejme njihovih ponudb glede nakupa raznih njihovih pridelkov itd. Osebne koristi se morajo podrediti splošnim interesom, oziroma interesom zadruge, to je vseh članov. Pa tudi nekatere druge

pritožbe so se razširjale v javnosti, četudi se je izkazalo, da so docela neosnovane. Tako postopanje je zadrugi močno v kvar, ker škoduje njenemu ugledu. Zadruga ima dovolj zunanjih sovražnikov in ni treba, da bi se na umeten način ustvarjala še notranja nasprotstva, ki služijo zunanjim nasprotnikom kot izborna gradivo proti nam.

Omeniti je treba, da tudi ukinitve kredita posameznim zadržnikom niso izvršene brez podlage. V tem pogledu gre odbor v svoji popustljivosti celo preko pravilnika, ki ji ga je predpisal Savez. So pa današnje plačilne prilike take, da mora odbor v interesu celokupnega članstva najstrožje postopati proti vsakomur, ki točno ne izpolnjuje prevzetih obveznosti. Nekateri člani greše proti zadrugi s tem, da imajo nezadostno razvit čut za to, da bi se zavedali, da je zadruga njihova in ne kak tuj objekt, in da bi radi tega morali izpolnjevati svoje obveznosti v prvi vrsti napram zadrugi, potem šele napram ostalim svojim upnikom.

Pri naročilih kuriva se opaža, da mnogi člani pridejo z naročilom ravno 25. v mesecu in zahtevajo, da se jim premož, oz. drva takoj dostavijo. Ta datum si izberejo radi tega, ker se s 24. v mesecu zaključijo računi. Res dosežejo s tem preložitev zapadlosti obroka za en mesec. Zlo pa je v tem, da so ravno v teh dneh zadržni tovorni avtomobili preobremenjeni z dostavami mesečnih naročil specerijskega blaga na dom tako, da ne morejo prevažati kuriva, za katerega prevoz so določeni drugi dnevi v mesecu. Član, ki bi želel, da se mu plačilo obroka preloži za en mesec; naj raje napravi zadevno prošnjo na odbor, namesto da zabavlja, da se mu kurivo ni takoj dostavilo. Bilo bi neekonomično, če bi zadruga radi neuvidevnosti članov nabavila več avtomobilov in nastavila več osobja, da bi lahko v največjem navalu vsem takoj ustregla, dočim bi se njeni uslužbenci v ostalih dneh meseca radi pomanjkanja dela dolgočasili. Vzajemno, složno delo je torej potrebno tudi tu.

Z gornjimi vrstami nismo hoteli nikomur ničesar očitati, marveč je bil njihov namen zgolj ta, da pokažemo, kako potrebno je vzajemno, služno delo med člani in vodstvom zadruge. Nedostatke tako na strani članov kakor na strani odbora bo s takim postopanjem mogoče na lep način odstraniti. Dolžnost odbora je, da kolikor mogoče dela na to, da članom ustreže,

dolžnost članov pa, da odbor na opisani način podpirajo. Tako bo naša zadruga rastla in procvitala ter postala vzor vsem ostalim zadrugam. Kot taka pa bo tudi v stanu veliko koristnega nuditi svojim članom, ki v dobi, katero preživljamo, najbolj potrebujejo njene pomoči, kakor dosedaj pač še nikoli. Le v vzajemnem, složnem združnem delu je naš napredek in spas!

Mariborska tiskarna d. d. *Maribor*

CENTRALA: JURČIČEVA ULICA 4, PODRUŽNICI:
JURČIČEVA ULICA 5 — STROSSMAYERJEVA ULICA 5

TISKARNA	MARIBORER
LITOGRAFIJA	Z E I T U N G
KNJIGOVEZNICA	V E Č E R N I K
TISK OVOJNEGA	PLAKATIRANJE IN
P A P I R J A	R E K L A M A

TELEFONI: TISKARNA 20-24 — LITOGRAFIJA: 21-72
M A R I B O R E R Z E I T U N G : 26-70

LEKSI, VAFELJNI, BISKVITI

NAJBOLJŠI PRI B. PAUER, D. Z. O. Z., LJUBLJANA
TOVARNA KEKSOV IN VAFELJNOV

Nova Pohorska špenača.

Spisal Jurček Frnikula učen. gim.

Kadar mamo usoli latinsko matematiko žemljepis, sgodovino in vse truge predmete mislem vedno s fsem zanimanjem na pohorsko špenačo. kajti u takeh šalostnih in nesrečnih prilikah me kliče in miče in vabi serce zmerej na nebotične zelene pohorske visočine in neskončne ledenike. Tam prepevajo in škacejo veselo in prepevajo tički, srne, zajci, hribolasci in vse druge živine. tam ni gimnasiae in profesorov in vseh drugih velikih javnih nezgod. Zato so znajdli pistroumni prebivalci mari-bora zeleno pohorje, senjora, slovensko Planinsko društvo in pohorsko špenačo. Mene pa zanima posebno pohorska špenača ker imam velik talent za znajditela. Gospot profesor od matematike mi-je namreč rekel že narmen $50\times$ da sem narvečji luftinžener v gimnaziji in da sem gotovo znajdu pulfer. profesor ne maram biti ker imam srčno kulturo za enega jurista sem že preveč izobražen. Sedaj hodim žena mreč pet let u dva razreda kumaristične gimnasie in sem dobil zato že praf temeljito humoristično izobrazbo. tudi sem že dosti doživel namreč fse od slabo in nezadostno do komej zadostno. tudi sem videl skorej že ves svet. Od gorečih libije puščav u kamenci do mrslih host german-skih in dobraf udigošah, od pesence pa tja daleč daleč proti sončni adriji skorej čist blizu do spodnega radvanja. Tako ponsnam že fse doline od blizu in skoraj fse hribe od daleč in sem zato nafdušen planinc.

Sdaj pa imajo skorej fsi ludje na svetu razen mesarjev in hišnih gospodarjev zelo hudo gospodarsko grižo. In tudi odpor ot pohorske špenače. Tam majo celo blagajno čisto polno od čistega defecita. Ker pa gospodi otborniki niso razumni in ker tudi niso podjetni trgofci še sdaj niso napovedali konkurza in postali tako večkrat milonari. Preteklo bo še mnogo stoletij preden se bojo fresničile sajne ki jih sajna odpor pohorske špenače v nevzdramnem spanju. Jes Jurček frnikula uč. gimn. pa sem zdaj napravo po teških in dolgih premislevajnih u šoli met pukom velikansko znajdbo imenovano »nova Pohorska špenača«. Ta znajtba opstoji is dveh aparatof ki sta skorej popolnoma po-

doben potkovanim čevlam. Ko pridemo do vsnošja zelenega Pohorja se natekenemo aparate na noge. Potem postavmo najprej desno nogo pred levo nogo nato pa levo pred desno nogo. takose rasvije u človeškem telesu elektro-dinamična sila posebno kadar smo spočit. Sto električno silo ponavljamo gibanja. Čimbol hitro se to godi tembol deluje elektreka in tem bolj hitro se giblemo naprej. U 2—3 urah smo lahko per svetem bolfenku. Nasaj grede ponavljamo isto, če pa smo spili pri bolfenku par litrov dobrega vina teluje elektrika tako da se kar vozmo po sadnem delu telesa u dolino. Ta »nova pohorska špenača« je eden od tanarvečih ismumof današne moderne tehnike in ne povsroča škorej nobenih stroškof odporu od špenače. Jes mislem da mebo gospod odpor imenoval za častnega člana, pa tu mesna občina, pa tud muzejsko društvo pa olupševalno društvo pa društvo prijatelov živali pa tujska prometna sveza pa slovensko planinsko društvo pa slovensk pravnik itd. Pršel bom u slovensk biografski leksigon kjer me bo opisal prof. baš. Praf bi bilo tudi če mi postavijo en lep spomenik nat tisto lepo stafbo pred frančiškansko cerkvijo. Slava velikemu isnajditelju Jurčku frnikuli narbol slavnemu mariborčanu! Živjo nova pohorska špenača!!

**KOLINSKA
TVORNIKA (IKORIJSKE
LJUBLJANA.**

Naš pravi domači izdelek!

*Zdravi
zobje
cista
sapa
po
Odolu*

ODOL

Maggi-jeva zabela

za juho in jedi

daje vsem slabim ali celo samo z vodo pripravljenim juham, omakam, prikuham i. t. d. z razmeroma malim dodatkom presenetljivo prijeten okus ● Zbuja tek in prebavo in skrbi tako za boljše izkoriščanje jedil ● MAGGI-jeva zabela je tudi za hrano bolnih in okrevaljajočih idealna in vsestranska začimba, ki pospešuje presnavljanje ● MAGGI-jeva zabela je zelo izdatna, bodite torej varčni pri uporabi ● Potrebna količina se ne da vedno v naprej določiti, zato okušajte med dodavanjem

Maggi-jeva kocka

za govejo juho

vsebuje vse, kar spada k popolni goveji juhi, torej najboljši mesni ekstrakt poleg masti, izvlečkov iz zelenjave in snovi za začimbo ● Vsaka kocka za govejo juho je okusno zavita v pergamin-papir in opremljena z rumeno-rdečim trakom ter daje, le v vreli vodi raztopljena, takoj delikatno govejo juho, ki se lahko porabi kakor vsaka doma pripravljena juha

Za kratek čas.

(Castor & Pollux.)

Kraljeva pot.

Ve	par	konj	si	na	pe	ti	tr	je	ti	ki	ži	lo
sam;	li	no	bi	tr	ple	to	kor	pe	dež,	ga	raz	ti.
ko	vem	ne	ga	čih	da	li	la	ka	se	ču	I	ko
to	pre	ki	zvle	se	že	ko	go,	mo	bil	daj	tan	van
ne	vek,	klo	ra,	ot	da	in	ja	dol	ne	je	Can	na
člo	se	vo	to	Ali	rok.	ta	ko	ma	ti,	mo	rem	kar.

Podobnica.

TRE_{ba} ST_{ave}^{ira}

Premikalnica.

Premikaj besede:

vreča, obseg, slava, kokoš, sociolog, gospodična, pogoj,

kava, menih, sova, povratek, podloga, mejnik,

tako dolgo eno pod drugo, da dobiš v dveh navpičnih vrstah pregovor.

Črkovnica.

a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	a	a	a
a	a	a	a	a	a	b
b	b	č	d	d	d	d
d	d	e	e	e	e	e
e	e	e	e	e	h	h
i	i	i	i	i	i	j
k	k	k	k	l	l	l
l	m	m	m	m	m	m
m	n	n	n	n	o	o
o	o	o	o	o	r	r
r	r	r	s	s	s	s
t	t	t	u	u	u	u
v	v	v	v	z	z	z

prebivalec Arabije — stiska,
zločin — ud,
otrok — svetopisemska oseba,
plemenitaš — letni čas,
les — kras,
sad — žensko ime,
ptica — revija,
žival — svetopisemska oseba,
moško ime — upanje,
članica družine — vrsta cigaret
zločin — jed,
del živalskega telesa — števniki,
domača žival — mesec,
reka v Jugoslaviji — bog ljubezni.

V vsaki vrsti je srednja črka konec prve in začetek druge besede.
Po sredi pregovor!

Številnica.

1	2	3	2	4	roparica,		
5	6	2	7	5	8	9	posmeh,
4	10	11	9	4	glagolska oblika od ležati,		
	9	12	7	2	zidarska potrebščina,		
3	2	1	10	13	majhen del,		
2	14	15	5	avarsko pleme.			

Prve črke in zadnje, od zgoraj navzdol, dajo pregovor.

Nagrade.

Za pravilno rešitev vseh ugank razpisujemo večje število nagrad, ki jih bo določil žreb.

Rešitev smejo poslati samo člani naše nabavljalne zadruge ali njih svojci: sin, hčerka, bližnji sorodnik, a samo eden na združno številko. Na rešitvi je treba navesti združno številko, ime in stanovanje.

Rešitve je treba poslati v združno pisarno najpozneje do 9. februarja 1934. Žrebanje se vrši v združni prodajalni dne 14. februarja 1934 ob štirih popoldne.

Ustanovljeno leta 1839
Telefon št. 22-82

L. Mikuš
Ljubljana

Na malo
Dežniki
Na veliko

Kazalo.

	Stran
Rodovnik dinastije Karadjordjevićev	8
Razne takse in pristojbine	9
Koledar	10
Franjo Baš: »Pivnici« na Rotovškem trgu	59
S. S.: Glas iz noči	70
Marija Rapočeva: Nekaj misli o sodobni gospodinjji	71
Ludvik Zorzut: Prijateljem	76
A. R.: Ustroj in poslovanje Saveza nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev	77
—ski: Nekaj o razvoju in načrtih naše zadruge	82
A. R.: Poslovanje Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mari- boru od 1. januarja do 30. septembra 1933	90
A. B.: Vzajemno in složno delo v zadrugi	94
Jurček Frnikula: Nova Pohorska špenača	99
Za kratek čas	101
Nagrade	102
Kazalo	103

Slike:

Zadružni dom Nabavljalne zadruge državnih uslužbencev v Mariboru	6
Nekdanja »Pivnica«, pozneje Rotovski trg šte. 2.	63
Nekdanja »Pivnica pri moki«, pozneje Rotovski trg šte. 3.	67

Firnež, laneno olje, terpentin, oljnate barve, suhe barve, emajllake in vse druge vrste lake, kakor tudi prvovrstno parketno pasto ter vse v stroko spadajoče blago kupite dobro, solidno in po zmernih cenah v

PODRUŽNICE
MEDIČ & ZANKL, MARIBOR
GLAVNI TRG 20

USTANOVLJENO L. 1886

TELEFON ŠTEV. 22-66

A. Šarabon
Ljubljana

UVOZ KOLONIJALNE ROBE - VELE-
TRGOVINA Z DEŽELNIMI PRIDELKI -
VELEPRAŽARNA ZA KAVO - MLINI
ZA DIŠAVE - GLAVNA ZALOGA
R U D N I N S K I H V O D A

CENIKI NA RAZPOLAGO!

Fabrika trikotaže i rukavica 'ŠUMADIJA' A. D., Beograd
Miloša Velikog ulica br. 92. — Telefoni: Direkcija 25-1-72, kancelarija 23-3-58, odel. kožn. rukav. 26-4-0. — SPISAK ARTIKALA, KOJI SE IZRADJUJU:

I. Odelenje trikotaže:

Sve vrste muškog, ženskog i dečijeg rublja od pamuka, svile i vune, kako ljetnog tako zimskog (postavljenog).

II. Odelenje rukavica:

Kompletan izbor sviju vrsta kožnih i triko rukavica letnjih i zimskih, muških, ženskih i dečijih. — Naročito lep izbor ženskih modnih rukavica u najmodernijim fasonima, kožnih, glase i triko, rukavice za gg. oficire, vojnike i žandarme.

III. Odelenje ketenštul:

Sve vrste ženskih svilenih gaćica, zvanih Milanez, i to običnih i šarmez, u najnovijim krojevima, raznovrsnim kvalitetima i bojama. Sve vrste ženskih svilenih kombinezona sa vezom, čipkama i bez ovih u raznovrsnim kvalitetima i bojama. — Milanez mako izrade u dečijim matroskim košuljicama, sokolskim majicama, kupaćim gaćicama i kostimima i ženskim reform gaćicama itd.

IV. Odelenje za izradu kapa:

Fabrikuje francuske BERE, dečije, muške i ženske u velikom izboru boja i raznim kvalitetima. — **Bojenje sviju artikala vrši se u sopstvenoj fabrici pod stroгим nadzorom, tako, da je bojenje postojano i u vrlo lepim, svetlim niansama.**

MARIBORSKA
TEKSTILNA TVORNICA d.z.o.z.

Tkalnica, tiskarna in barvarna tkanin,
belilnica, apretura — Maribor
Tkalnica Varaždin

KRALJEVI DVORNI DOBAVITELJ

SARDINIA & SPLIT

*Tvornice: Komiža, Velalučka, Trpanj, Makarska, Postire
Nudi svoje proizvode: Sardine, skuše, tunine, fileti, vse z
garantirano čistim olivnim oljem
najboljše kakovosti*

S A R D E L E R I B J A P A S T A

SIDOL

*Priznано
najboljše
sredstvo za čiščenje in
poliranje vseh kovin
Vse steklenice imajo
patentni zapirah
Dobi se povsod*

*Mehko
palmira - milo
napravi Vašo polt
zdravo in lepo*

Prva in najstarejša renomirana tvrdka

M. URBAS

(Lastnik Miroslav Urbas) Ustanovlj. 1823
LJUBLJANA, SLOMŠKOVA ULICA 18
poleg Mestne elektrarne
Zaščitna znamka

Utisnjena na vsaki leseni spili

priporoča pristne
kranjske klobase
priznane kot „specijaliteta“
lastnega izdelka — Na malo in
veliko — Po pošti in železnici —
Po najnižji dnevni ceni

Brzjav: URBAS LJUBLJANA
Telefon 33-22

Ludvik Franc in sinovi

eksportni mlin in tovarna za testenine

Ustanovljeno leta 1864 **Maribor** Ustanovljeno leta 1864

Alfa

hišni čevlji so neprekosljivi

v kakovosti in izdelavi ●

Topel ALFA hišni čevlji

varuje Vaše zdravje in se

dobi v vseh večjih

trgovinah s čevlji ●

Alfa

INDUSTRIJA ČEVLJEV - R. Z. Z. O. Z.
SLOVENSKE KONJICE

KUPUJTE ZA SEBE,
naročito za Vašu djecu
samo

ČARAPE SA ŽIGOM

koje se odlikuju besprimiornom
trajnošću i izdržljivošću te su
zato najjeftinije

JUGOSLOVANSKE TEKSTILNE TVORNICE

Molotner d.d.

Z A G R E B
TRG KRALJA PETRA 7
TELEFON 6695

TKAONICA PREBOLD

PREDIONICA LITIJA

Ako rabite pisemski papir,
razglednice, pisarniške in
šolske potrebščine, razne al-
bume, spominske knjige ali
druge v to stroko spadajoče
predmete, kupite le v trgovini

Zlata Brišnik
Maribor, Slovenska ul. 11
katera Vam nudi vse
v največji izbiri in
po solidnih cenah

„STORA“ D. D. ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Brzjavni naslov: „Stora“ Št. Vid Ljubljana - Štev. poštno-čekovnega računa: Ljubljana 12.059

Tekoči račun: Zadržna gospodarska banka Ljubljana - Telefon: Ljubljana 29-40

Tovarna za vezene zastore, bonfams in pregrinjala od preproste
do najfinejše vrste v vseh slogih - Zavesa za kavarnarje - Žastori za
hotele - Svilene čipke na tulj in organdi - Vezeni etamin, robe, pajčo-
lani - Vezene za perilo - Tekači iz jute - Jutebrüssler - Predpostelj-
niki - Odmerjene preproge - Posteljne garniture - Blago za pohištvo

DRUGA TOVARNA V GAMELJNAH:

Tovarna za angleške gardine na meter, frotirke in frotirblago

LASTNA PREDILNICA IN APRETURA!

FRANJO NOVAK, MARIBOR

VETRINJSKA ULICA 7
TELEFON 2775

KOROŠKA CESTA 8
TELEFON 2905

Leseno, železno in tapetovano pohištvo, strojna plefarna posteljnih
žičnih vložkov, stolci, posteljnina in dekoracije, afrik, žima in volna

- Najnovejši vzorci tkanin za pohištvo, zavesa in madrace ●
- Naročila izvršujem hitro, solidno in poceni ●

Najcenejša tvrdka v Mariboru

ZDRAVJE IN UŽITEK VAM NUDIJO
ROGAŠKI MINERALNI VRELCI

EMPEL, STYRIA, DONAT

ONI VAM POSPEŠUJEJO PREBAVO, VAS OZDRAVIJO VSEH ŽELODČNIH IN ČREVESNIH BOLEZNI

Vse vrste čevljev domačega izdelka, finih luksuznih, posebno močnih športnih in smučarskih, Vam nudi najcenejša tvrdka

F. Tavčar - Kališnik
Maribor, Slovenska ulica št. 8

*Državni uslužbenci
dobite tudi na obroke - Zahtevajte nakaznice v Vaši zadrugi*

PRI NAKUPU

„HERZ“

masti, slanine in ogrske salame pazite na priznано najboljšo znamko

BANATSKI KARLOVAC

B. Neumann-a Nasljednik

 Tvornica vrienog špiritnog i la naravnog vinskog octa

Trgovina vina
na veliko

Zagreb, Martičeva ulica 21

Telefon 53—88

V vašem interesu

JE, DA SI KUPITE DOBRE ČEVLJE;
PAZITE, DA JE V PODPLATU
VTISNJENA ZNAMKA

Papir en gros in tovarna
papirnatih vrečic

A. Podliessnig
Maribor

Poštni ček. rač. 13.268 - Poštni predal 48
Telefon 24-48 - Brzjavni: Podliessnig

TOVARNA BUČNEGA OLJA

OSTIGER

SLOVENSKA BISTRICA

BUČNO OLJE, ŽAJAMČENO PRISTNO, ZNAMKE
»KRONA«, SE DOBAVLJA V POPOLNOMA
ČISTI KAKOVOSTI IN BREZ VSEDLINE

GLAVNO
ZASTOPSTVO
IN SKLADIŠČE

JOSIP HOLZMANN, MARIBOR

TRGOVA UL. 14
TELEFON INTERURB. 2484

Radenska

NARAVA ZDRAVI

Zaapnenje arterij
želodčne in črevesne bolezni
ledvične bolezni
ledvične kamne in pesek
bolezni prebavil
sladkorno bolezen
slabo prebavo

z Radensko zdravilno vodo

TOVARNA ZA KIS

PRODUKTA

DRUŽBA Z O. Z., LJUBLJANA

IZDELKI: NATURAL KIS 12% ♦ VINAL
KIS 9% ♦ NATURAL ESTRAGON KIS
ZA VLAGANJE KUMARC IN SOČIVJA
12% ♦ TEHNIČNO IN HIGIJENIČNO NAJ-
MODERNEJŠA KISARNA V DRŽAVI

Za damsko perilo rabite

MARLENE

ANGLEŠKI PATENT - POPLIN

Zajamčeno stalne barve

U N I O N
B O N B O N I
Č O K O L A D A
K A R A M E L I

KROIS

ČEVLJARSKA
DELA V N I C A
V M A R I B O R U
K O R O Š K A C. 18

I Z D E L U J E V S E V R S T E Č E V L J E V

N B. Z A Č L A N E N A B A V L J A L N E Z A D R U G E U G O D N I O B R O K I !
(N A K A Z N I C E V Z A D R U G I)

„**CETINA**“

najveća jugoslavenska tvor-
nica tjestenine — Tvornica
keksa, biskvita i oblata

SPLIT — OMIŠ

preporučuje svoje proizvode
veoma dobre kvalitete

Tražite cijene!
Katalozi gratis!

P. J. KLEFIŠ

PROIZVAJA

JAGODINA

PRIZNANO NAJBOLJŠO DOMAČO SVINJSKO MAST,
SALAMO OGRSKO IN MILANESKO, SOČNATO MORTA-
DELO, ŠUNKE NA PRAŠKI NAČIN, KAKOR TUDI VSE
DRUGO SUHOMESNATO BLAGO

FOX kremo zahtevajte povsod!

**JE ZNAMKA
NEDOSEGLJIVE
KVALITETE!**

**Zahtevajte povsod FOX kremo,
najboljšo za nego vseh vrst čevljev!**